জ্ঞান-মালা।

⁂

শ্রীমতী হেমপ্রভা দাস।

ভ[redacted]-মালা।

(HEM BARUA COLLECTION)
TEZPUR.

শ্ৰীমতী হেমপ্ৰভা দাস

প্ৰণীত।

PUBLISHED BY

G. Talukdar

GAUHATI.

1909

GOVERNMENT OF ASSAM
Call No. ....
DISTRICT LIBRARY.

মূল্য চাৰি অনা।

পাতনি।

আমাৰ অসমীয়া ভাষাত সৰল নীতিপূৰ্ণ কিতাপৰ বৰ অভাব ; 'সাধুৰ' আকাৰে উপদেশ দিয়া সৰল ভাষাৰ কিতাপে লৰাক যিদৰে উপদেশ দিয়ে সেইদৰে মনত আনন্দও দিয়ে ; আৰু যি কামটো আমি ভালপাওঁ তাক সহজে শিকিব পাৰে। আৰু বহু কাল মনত থাকে ইয়াকে মনত ৰাখি সৰল ভাষাত উপদেশ দিবৰ অৰ্থে এই পুথি লিখা হল। কিন্তু কিমান দূৰ সফল-কাম হব পাৰিছোঁ তাক কব নোৱাৰো। ইংৰাজী ভাষাৰ সৰু সৰু লৰা ছোৱালীৰ কাৰণে লিখা কিতাপ বিলাক সকলোৰে আদৰ্শৰ যোগ্য। এই পুথি খনিও ইংৰাজী পুথিৰ ছায়ালৈ লিখা হল আৰু ভালেমান সাধু ইংৰাজী সাধুৰ পৰা অনুবাদ কৰা হইছে। সমশেষত শ্ৰীযুক্ত গৌৰীকান্ত তালুকদাৰ ডাঙ্গৰীয়াক কিতাপ খন ছপা কৰাৰ আৰু আন আন সকলো কামৰ ভাৰ লোৱা বাবে মোৰ অন্তৰৰ কৃতজ্ঞতা নজনাই থাকিব নোৱাৰিলো।

PRINTED BY G. C. ROY
AT THE PARAGON PRESS,
203-1-1, *Cornwallis Street, Calcutta*

সূচী পত্র।

নিগনি পোৱালি ১
অহঙ্কাৰী হোৱা উচিত নহয় ৩
স্বৰষুণ ৫
হেম ৭
উদ্ভিদ ১০
যিটো কাম আজি কৰিব পাৰা কালিলৈ পোলায় নথবা ১৩
পছিগকা বস্তুত মামৰে ধৰে ১৬
উৰি ফুৰা মাছ ১৯
দুই বন্ধু ২৩
ৰাম ২৫
ধাত্রী পান্না ২৯
মৌমাখি ৩২
মেকুৰি ৩৪
দুখে সুখৰ মোল বুজায় ৩৮
সত্য কথা ৪০
কৃপণতা ৪৩
সিংহ ৪৬
পিতৃ মাতৃ ৫১
মাক আৰু জিয়েক ৫৫
ঈশ্বৰ ৬০

PLEASE HANDLE THIS BOOK CAREFULLY

জ্ঞান-মালা।

নিগনি পোৱালি।

এটা সৰু নিগনি পোৱালিয়ে এজন গৃহস্থৰ এখন চিৰা পিঠা, মিঠৈৰ লাড়ু আদি থকা চাঙ্গৰ ওপৰত থকা ঠাই কৰিছিল। তাৰ নিচিনাকৈ আৰু কোনো নিগনি পোৱালিয়ে পেট ভৰাই ভাল ভাল বস্তু খাবলৈ পোৱা নাছিল। সেই পৰিয়ালৰ মানুহ বিলাকে খাবলৈ বহিলে সি সাহ কৰি মুখ উলিয়াই চাই থাকে, আৰু কেতিয়াবা মনে মনে ওচৰলৈ গৈ তেওঁবিলাকৰ ওচৰত পৰি থকা খোৱা বস্তু লৈ লৰ মাৰে। মাজে মাজে মেকুৰিটোৰ পৰা ভয় নোপোৱা হলে তাৰ নিচিনা সুখী আৰু কোনো নহল হেতেন। যেতিয়া মেকুৰিটোক দেখা পায়, সি কপি কপি ভয়ত নিজৰ গাতলৈ লৰৰ মাৰে।

এদিন সি বৰ ৰঙ্গ মনেৰে মাকৰ ওচৰলৈ লৰৰি আহি কলে "আই, আই, এই পৰিলায়ৰ মৰমিয়াল মানুহ বিলাকে মোক থাকিবলৈ এটা ঘৰ সাজি দিছে। সেই ঘৰটো মিঠৈৰ লাড়ু, চিৰা থকা চাঙ্গৰ ওপৰত। ঘৰটোৰ

তলখন কাঠৰ আৰু চাৰিওফালে তাৰৰ বেৰা আছে। মই নিশ্চই কৈছোঁ সেই ভয় লগা মেকুৰিটোৰ পৰা মোক ৰক্ষা কৰিবলৈহে সেইটো সাজিছে; কাৰণ তাত খালি মই সোমাব পৰাহে এটা সৰু বাট আছে, সেই বাটে দি মেকুৰিটো সোমোৱা অসম্ভব। আৰু জানানে আই, তেওঁবিলাক এনে ভাল যে তাত এটা মালভোগ কল থৈ দিছে। সেই কলটোৰ পৰা এনে সুন্দৰ মল্মলীয়া গোন্ধ ওলাব ধৰিছে যে মই তেতিয়াই তাৰ ভিতৰত সোমাই থাকিলোঁ হেতেন, কিন্তু তোমাক নোসোধাকৈ সোমোৱা বেয়া ভাবিহে তোমাৰ ওচৰলৈ লৰৰি আহিছোঁ সেই ঘৰটোত দুইও থাকিবলৈ আঁটিব। বলা আই আজি ৰাতিটো আমি তাতে থাকোঁ গৈ।

পুতেকে যেন বৰ বিপদৰ পৰাহে সাৰিলে এনে ভাৱে মাকে তাক বুকত সুমাই কলে, "বাছা, সেই ঘৰটোত সোমোৱাৰ আগেয়ে যে মোক সোধা উচিত, এনে সুবুদ্ধি তোমাৰ মনলৈ অহাৰ বাবে দয়াময় ঈশ্বৰক মই হাজাৰ হাজাৰ সেবা কৰিছোঁ। সেই ঘৰটোৰ নাম ফান্দ। তাৰ ভিতৰলৈ এবাৰ সোমোৱা হলে আৰু ওলাব নোৱাৰিলা হেতেন। তোমাক তাৰ পৰাধৰি বাহিৰলৈ উলিয়াই হয় মেকুৰিৰ হতুৱাই খুৱালে হেতেন,

নহলে আন উপায়েৰে তোমাৰ প্ৰাণবধ কৰিলে হেতেন। যদিও মানুহক দেখোঁতে মেকুৰিৰ দৰে তিমান ভয় লগা নহয় তথাপি সিহঁত মেকুৰিৰ নিচিনাই আমাৰ শত্ৰু।”

এই সাধুটোৰ পৰা আমি ইয়াকে শিক্ষা পাওঁ যে জ্ঞানী মানুহৰ পৰামৰ্শ নোলোৱাকৈ কোনো কাম কৰা উচিত নহয়। তেওঁ বিলাকৰ অবাধ্য হই কোনো কাম কৰিলে শেষত আমি ঠেকত পৰিব লাগে।

অহঙ্কাৰী হোৱা উচিত নহয়।

কোনো হাবিত এক সিংহই নিজানত সুখেৰে শুই আছিল। এনেতে শত্ৰুৰ খেদাত তত নেপাই এটা নিগনিয়ে তাৰ গাৰ ওপৰেদি পলাব ধৰোঁতে সি সাৰ পাই তাক খামুচি ধৰিলে। টোপনিৰ পৰা জগোৱাৰ খঙ্গত সিংহই তাৰ প্ৰাণবধ কৰিবলৈ ওলালত নিগনিটোৱে কাবৌ কৰি এই দৰে কব ধৰিলে “হে পশুৰাজ আপোনাৰ নামেই আপোনাৰ স্বভাবৰ চিনাকি দিছে। এতেকে মোৰ নিচিনা ক্ষুদ্ৰ প্ৰাণী এটা বধ কৰি আপোনাৰ নাম কলঙ্কিত নকৰিব। যদি আপুনি দয়া কৰি

মোৰ প্ৰাণৰক্ষা কৰে এই উপকাৰ সুৰঁৰি সময়ত মই ইয়াৰ সুজনি দিম।”

সিংহই তাৰ ক্ষুদ্ৰ শক্তি আৰু ঢুকি নোপোৱা আশাৰ কথা ভাবি বিদ্ৰূপৰ হাঁহি হাহি দয়া কৰি তাক এৰি দিলে।

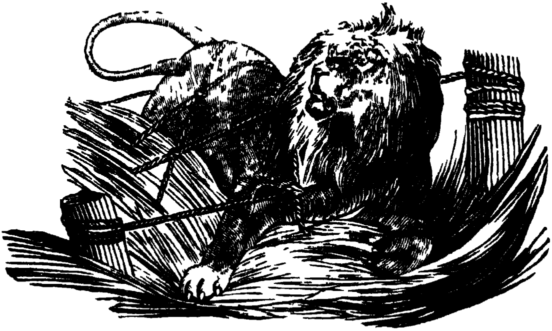

কিন্তু কাৰো দিন সমানে নেযায়; প্ৰবল প্ৰতাপী চন্দ্ৰ সূৰ্য্যৰো উদয় অস্ত আছে। কালৰ গতিত এই ঘটনাৰ অলপ দিনৰ পাচতে সেই সিংহটোৱে কোনো চিকাৰীৰ জালত পৰিল। তাৰ গৰ্জ্জনীয়ে গোটেই বন খলক লগোৱাত সেই ক্ষুদ্ৰ শক্তিৰ নিগনিটোৱে তাৰ মাত চিনিব পাৰি লৰঁৰি আহি চোকা দাতেৰে জাল কুটি বান্ধ সোলোকাই তাৰ প্ৰাণদাতাক বিপদৰ পৰা মুক্ত কৰি দিলে।

এই ঘটনাৰ পৰা আমি ইয়াকে শিক্ষা পাওঁ যে সংসাৰত কোনো বস্তুকে সৰু বুলি ঘিণাব নেপায়। কোন ঘটনাত কেতিয়া আমি কাৰ ওচৰত সহায় খুজিব লগীয়াত পৰোঁ আমাৰ ক্ষুদ্ৰ শক্তিৰে তাক বুজি উঠা টান।

যিবিলাক গছ লতা সামান্য ভাবি আমাৰ চকুতে নপৰে আৰু নিতে ভৰিৰে গচকি যাওঁ সময়ত ঔষধৰূপে সেই বিলাকেও আমাৰ প্ৰাণৰক্ষা কৰে। ইয়াকে জানি জ্ঞানী বিলাকে বৰ ধনী ও ক্ষমতাৱন্ত হলেও কেতিয়াও অহঙ্কাৰী নহয়।

বৰষুণ।

পুৱা উঠি দেখিছিলোঁ আকাশ নিৰ্ম্মল। কত্তো অলপো ডাৱৰৰ সঁচ নাই। কিন্তু দুপৰীয়া হঠাৎ ডাৱৰে আকাশ ঢাকি কলা কৰি আনিলে। অলপ পাচতে গিৰগিৰাই বৰষুণ পৰিব ধৰিলে। নিৰ্ম্মল আকাশত এই কলা কলা ডাৱৰবিলাক যে দিছেহি এই ডাৱৰবিলাক নো কিহৰ পৰা উৎপত্তি হল ?

আকাশত ডাৱৰে দেখা দিলেই তোমালোকে বুজা যে অপলতে বৰষুণ আহিব ; কিন্তু মোক কব পাৰিবানে

এই ডাৱৰবিলাকে কেনেকৈ নিজৰ ৰূপ সলাই বৰষুণৰ ৰূপ ধৰি পৃথিবীত পৰিবলৈ সমৰ্থ হয় ? সদায় ঘটিব লাগিছে দেখি অতি সামান্য ভাবি বহুতে এই বিলাক প্ৰশ্ন মনলৈ নানে,কিন্তু এই সামান্য কথাবোৰৰ ইতিহাস জানিব পাৰিলে আমাৰ মনত নথৈ ৰঙ্গ লাগে আৰু এই সামান্য কথাবোৰৰ ইতিহাসেই আমাৰ দেখা আৰু চিন্তা কৰিব পৰা শক্তি বঢ়াই দিয়ে।

তোমালোক সকলোৱে জানা যে পানীয়ে তিনি বিধ আকৃতি ধৰিব পাৰে ঃ—জুলীয়া আকৃতি যেনে পানী, গোটমৰা আকৃতি যেন বৰফ বা বৰষুণত পৰা শিল আৰু তাপ পালে পানীয়ে যি আকৃতি ধৰে সেয়ে হল ভাপ বা ধোঁৱা। এই ভাপবিলাকৰ পৰাই ডাৱৰ ও বৰষুণৰ উৎপত্তি হয়।

এটা টেকেলিত পানী থৈ তলত জাল দিলে দেখিবা জুইৰ তাপ পাই ভিতৰৰ পানীবোৰ ধোঁৱা হৈ টেকেলিৰ মুখে দি ওলাব ধৰিছে। বেচি পৰ জুইৰ ওপৰত থাকিলে টেকেলিটোৰ সকলো পানী নোহোৱা হৈ যাব। এই পানী কলৈ গল ? নষ্ট হল নেকি ? নষ্ট হোৱা নাই, তাপ পাই পানীৰ পৰমাণুবিলাক ইটোৰ সিটোৰ পৰা আতৰা আতৰি হৈ ভাপ ৰূপে বায়ুত আশ্ৰয়

লৈছে মাথোন। চাৰিও কাষৰৰ বায়ুতকৈ এই ভাপবিলাক পাতল বুলি লাহে লাহে ওপৰলৈ উঠিব ধৰে। তলৰ বায়ুতকৈ ওপৰৰ বায়ু চেঁচা, সেই কাৰণে ঠাণ্ডা লাগি আকৌ অণুবিলাক পৰস্পৰ লগালগি হৈ পানীৰ কনিকা ৰূপে চকুৰে মনিব পৰা হয়। এই বিলাকেই ডাৱৰ। ওপৰৰ চেঁচা বতাহবিলাক আৰু বেচি চেঁচা হলেই ডাৱৰৰ অণুবিলাক আৰু বেচি ঘন হৈ বেচি গধুৰ হোৱাত বতাহে ধৰি ৰাখিব নোৱাৰা হলেই বৃষ্টিৰূপে মাটিত পৰেহি। ভাপ, ডাৱৰ আৰু পানী একে পদাৰ্থই; খালি তাপ পালে ভাপৰ ৰূপ ধৰে, ঠাণ্ডা লাগিলে ডাৱৰ হয় আৰু বেচি ঠাণ্ডা লাগিলে বৰষণ ৰূপে আকৌ পানীৰ ৰূপ ধৰে।

হেম।

হেমৰ আজি বৰ ৰঙ্গ। পিতাকে এখনি সৰু কোৰ আৰু কিছুমান গছৰ গুটি দি হেমক বাগিচা কৰিবলৈ ঠাই দেখুৱাই দিছে। নতুন চকচকীয়া কোৰ আৰু নানাবিধ গছৰ গুটি পাই হেমৰ বুকুত আনন্দই নধৰা হৈছে। অলপ দিনৰ ভিতৰতে নানাবিধ গছেৰে বাগিচা

খন ভৰাই পেলালে। উৎসাহেৰে সদাই কোৰ ধৰি বন জাবৰ নিৰাই পানী দি থকাত গছ গছনি বিলাক ডাল পাত মেলি বাঢ়ি আহিব ধৰিলে। হেমৰ যত্নত বাগিচাখনি এনেহে হল যে যেয়ে দেখে সেয়ে বাগিচাৰ গৰাকী জনৰ শত মুখেৰে প্ৰশংসা কাৰ। কিন্তু কিছুদিন পাচত এদিন পিতাকে বাগিচালৈ গৈ দেখিলে যে তাত বহুদিনৰ পৰা হেমৰ যত্নৰ অভাৱ হৈছে। পুতেকক ওচৰলৈ মাতি আনি কাৰণ সোধাত জানিব পাৰিলে যে লগৰ সমনীয়াবিলাকে নিজ হাতে কোৰ ধৰি বাগিচা কৰাৰ গম পাই হেমক হালোৱা আৰু পিতাকক কিপিন বুলি হাঁহে সেই লাজতে পুতেকে বাগিচাৰ কামত আৰু হাত দিয়া নাই। এই বিলাক কথা শুনাৰ পাচত পিতাকে হেমৰ হাতত এখন ৰামায়ণ আৰু এখন ৰোম দেশৰ ইতিহাস দি কলে “বাপা সংসাৰত উন্নতি লাভ কৰিবৰ পৰিশ্ৰমেই একমাত্ৰ উপায়। মূৰ্খ মানুহে পৰিশ্ৰম কৰাক লাজৰ কথা বুলি ভাবে। মই কৃপণতাৰ কাৰণে তোমাক পৰিশ্ৰম কৰিবলৈ দিয়া নাই; তোমাৰ ভবিষ্যতৰ মঙ্গলৰ কাৰণেহে তোমাক এতিয়াৰ পৰা পৰিশ্ৰমী হবলৈ এই উপায়েৰে শিক্ষা দিব খুজিছেঁ। । মই দিয়া এই কিতাপ দুখনি পঢ়িলে জানিব পাৰিবা যে হালোৱা

নাম একো লাজৰ কথা নহয়। আমাৰ দেশৰ মহাৰাজা জনকে নিজে হালৰ মুঠিত ধৰিছিল। ৰোম দেশৰ স্বদেশ প্ৰেমিক মহাবীৰ লুচিয়াচ কুইঙ্কচাচে হালৰ মুঠি এৰিহে যুদ্ধত লাগিছিল। যেতিয়া তেওঁ বীৰত্ব প্ৰকাশ কৰি শত্ৰুৰ হাতৰ পৰা ৰোমক উদ্ধাৰ কৰিলে ৰোমবাসীবিলাকে কৃতজ্ঞতাৰ চিন স্বৰূপ তেওঁক ৰাজ সম্মান দি খেতি বাতি এৰি দিবলৈ অনুৰোধ কৰিলে। কিন্তু যুদ্ধ শেষ হলতেই তেওঁ 'মোক ৰাজপদ নেলাগে। ৰাজপদৰ কাৰণে মই যুদ্ধ কৰা নাই। স্বদেশৰ মৰমতহে হালৰ মুঠি এৰি যুদ্ধত ধৰিছিলোঁ'। এই কথা কৈ ঘৰলৈ উলটি আহি আকৌ হালৰ মুঠিত ধৰিলেহি।

বৰ্ত্তমান সময়ত জ্ঞানীবিলাকে বহুত টকা খৰচ কৰি এই কৃষি বিদ্যা শিক্ষাৰ কাৰণে ডাঙ্গৰ ডাঙ্গৰ পঢ়াশালী পাতি দিছে। বাপা, যি কৃষি বিদ্যাক আৰু পৰিশ্ৰমক জ্ঞানী বিলাকে ইমান ওখ আসন দিছে মূৰ্খৰ কথা শুনি সেই কৃষি আৰু পৰিশ্ৰমক ঘিণ কৰি নিজৰ মূৰ্খতা প্ৰকাশ ও অনিষ্ট নকৰিবা।"

উদ্ভিদ।

আমাৰ চাৰিওফালে যি বিলাক বস্তু দেখিবলৈ পাওঁ সকলো বিলাক তিন ভাগে বিভক্ত ;—চেতন, অচেতন আৰু উদ্ভিদ। যিবিলাকৰ জীৱ আছে সেই বিলাক চেতন, যিবিলাকৰ জীৱ নাই সেই বিলাক অচেতন আৰু যিবিলাকৰ জীৱ আছে অথচ ইফাল সিফাল কৰিব নোৱাৰে সেই বিলাকক উদ্ভিদ বোলে। গছ লতা-বিলাকেই উদ্ভিদৰ শাৰীত পৰিছে। য'তে থোৱা ত'তে থাকে, এঠাইৰ পৰা আন ঠাইলৈ যাব নোৱাৰে দেখি বহুতে ভাবে গছ লতাৰ জীৱ নাই, কিন্তু সেইটো সচা নহয়। মানুহৰ দৰে সিহঁতো জীৱ থকা পদাৰ্থ। মানুহৰ যেনেকৈ জনম মৰণ হয়, গছৰো সেই দৰে জনম মৰণ হয়। মানুহৰ যিদৰে লৰাকাল, ডেকাকাল আৰু আবুঢ়াকাল আছে, গছৰো সেইদৰে লৰাকাল, ডেকাকাল, আৰু বুঢ়াকাল আছে। মানুহে যেনেকৈ সৰুৰ পৰা ডাঙ্গৰ হয়, গছও সেইদৰে সৰুৰ পৰাহে ডাঙ্গৰ হব পাৰে। আন আন প্ৰাণীৰ দৰে উদ্ভিদৰো আয়ুষ আছে। শাক, পাচলি ধানৰগছ আদিৰ আয়ুষ নিচেই চুটি আহঁত বৰ আদি গছৰ আয়ুৰ মানুহৰ আয়ুষতকৈ দুগুণ

তিনি গুণ দীঘল হব। উদ্ভিদ যিমান দিন জীয়াই থাকে সিমান দিন ৰসাল থাকে, বাঢ়ে আৰু নিজৰ বংশ পৰিয়ালো বঢ়ায়। আমাৰ মুখ এখন হে কিন্তু সিহঁতৰ মুখ সহস্ৰ খন। সিহঁতে শিপাৰেও খায় পাতেৰেও খায়। শিপাৰে মাটিৰ পৰা ৰসটানি লয়। সেই ৰস গোটেই গালৈ গৈ সিঁহতৰ শ্ৰী বঢ়ায়। অকল মাটিৰ ৰসেই উদ্ভিদৰ প্ৰাণ ৰক্ষা কৰিব নোৱাৰে। অনুবিক্ষণ যন্ত্ৰেৰে চালে বুজিব পাৰিবা যে গছ লতাৰ পাতত অসংখ্য সৰু সৰু বিন্ধা আছে। সেই বিলাক বিন্ধা উদ্ভিদৰ নাক বুলিব পাৰি। সেই বিন্ধা বিলাকৰ দ্বাৰা উদ্ভিদে সিহঁতৰ প্ৰধান আহাৰ বায়ুৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰে। বৰ ৰদত মাটি শুকাই যোৱা বা'বে বসৰ অভাৱত গছ গছনি বিলাক ৰঙা পৰে; শাক পাচলি বিলাক শুকাই মৰি যায়। উদ্ভিদক জীয়াই থাকিবলৈ আৰু বাঢ়িবলৈ তাপ লাগে হয়, কিন্তু আমাৰ দৰে সিহঁতেও বেচি তাপ সহিব নোৱাৰে। চকি, মূঢ়া, ঘৰ সাজিবৰ সজুলি, কপোৰ ববলৈ কপাহ, খাবলৈ সুমিষ্ট ফল, মাহ মৰিয়হ চাউল জোগাই, ভাগৰুৱা পথিকক ছায়া দি, নৰিয়াত ঔষধৰূপে বিধে বিধে গছলতাই যে আমাৰ কিমান উপকাৰ সাধিব লাগিছে তাক কৈ ওৰ পেলোৱা অসম্ভৱ।

উদ্ভিদ নানাবিধৰ। কেতবিলাক উদ্ভিদে মাটিতে শিপায়। কেতবিলাক উদ্ভিদে শূন্যতে থাকি শূন্যৰ বায়ুৰ ওপৰতে প্ৰাণ ধাৰণ কৰে। কেতবিলাক উদ্ভিদ পাণীত ভাহি থাকে। ৰঘুমলা আদি কৰি কিছুমান উদ্ভিদে আন এজোপা গছত শিপায় আৰু সেই গছৰ পৰা ৰস টানি জীয়াই থাকে। এবিধ বৰ আচৰিত গছ আছে। এই গছৰ পাতত পোক পৰুযা পৰিলেই পাতটো জাপ খাই যায়। সেই পোক বা পৰুযাটো জীৰ্ণ নেযাই মানে পাতটো মুকলি নহয়। এই বিধ উদ্ভিদক 'ৰক্তাহাৰী গছ' বোলে। আফ্ৰিকা দেশত এবিধ গছ আছে, সেই গছৰ গাত কুৰিয়ালে গাখীৰৰ নিচিনা এৰিধ সোৱাদ বগা ৰস ওলায়। এই ৰস বহুত পৰ থৈ দিলে তাৰ ওপৰত সৰ বান্ধে; সেই সৰ খাবলৈ গাখীৰৰ সৰৰ নিচিনা সোৱাদ। এই দৰে নানা দেশত কত ৰকমৰ যে উদ্ভিদ আছে সেই বিলাক গছ লতাৰ কথা পঢ়িলে বা শুনিলে তধা লাগিব লাগে।

—o—

৭। যিটো কাম আজি কৰিব পাৰা কালিলৈ পেলায় নথবা।

কোনো সময়ত এজন খেতিয়কে কোনো সকামত এবাৰ নগৰলৈ আহিছিল। কাম শেষ কৰি গাওঁলৈ উলটি যাবৰ সময়ত খেতিয়ক জনে ভাবিলে "নগৰলৈ আহিছোঁ যেতিয়া এজন জ্ঞানী উকিলৰ পৰামৰ্শ লৈ যোৱা উচিত।" ইয়াকে ভাবি এজন নামজলা উকিলৰ ওচৰলৈ গৈ কলে, "ডাঙ্গৰিয়া, মই গাৱলিয়া মানুহ। আপোনাৰ নাম শুনি আপোনাৰ ওচৰলৈ আহিছোঁ। মোক এটা পৰামৰ্শ দিয়ক।" উকিল জনে খেতিয়ক জনক বহিবলৈ আসন দি কি দৰকাৰত কি পৰামৰ্শ লবলৈনো তেওঁৰ ওচৰলৈ আহিছে তাকে জানিবৰ মনেৰে সুধিলে, "তুমি ৰাজঘৰত আনৰ নামে ওজৰ কৰিবলৈ খুজিছা নে কি?" উকিলৰ প্ৰশ্ন শুনি খেতিয়ক জনে উত্তৰ দিলে, "ডাঙ্গৰীয়া, মই কাৰো নামে ওজৰ কৰিবলৈ অহা নাই, কাৰণ মই জগতৰ সকলোৰে সৈতে মিলা প্ৰীতিৰে থাকিবলৈ ভাল পাওঁ, সেই কাৰণে কাৰো সৈতে মোৰ দন্দ নাই।" উকিল জনে আকৌ

সুধিলে "তোমাক কোনো পৈতৃক সম্পত্তি ভগাই দিব লাগিব নেকি ?" খেতিয়ক জনে কলে ডাঙ্গৰীয়া, সেইটো ও নহয়। মই দুখীয়া মানুহ। যি অলপ সম্পত্তি আছে সেই সম্পত্তিত আমাৰ সকলোৰে সমান অধিকাৰ।" তেতিয়া উকিল জনে কলে "তেনেহলেনো তোমাক কি লাগে ?" খেতিয়ক জনে উত্তৰ দিলে, "কিয়, আপুনি মোৰ মনৰ ভাব বুজি পোৱা নাই নে ? আপুনি জ্ঞানী মানুহ বহুত কথা জানে, সেই কাৰণে আপোনাৰ পৰা এটি উপদেশ লৈ ঘৰমূৱা হম, ইয়াকে ভাবি আপোনাৰ ওচৰলৈ আহিছোঁ। মই শুদা হাতে আপোনাৰ পৰা উপদেশ লবলৈ অহা নাই। আপোনাৰ উপদেশৰ কাৰণে আপোনাক অৱশ্যে মই মাননি দিম।" উকিল জনে তেতিয়া সকলো কথা বুজি পাই কাকত এখনত কিবা অলপ লেখি দি কলে, হোৱা এই খন লৈ যোৱা, যেতিয়া পৰামৰ্শ লবৰ দৰকাৰ হব তেতিয়া খুলি পঢ়ি চাবা।" খেতিয়ক জনে বৰ আনন্দ মনেৰে কাকত খন লৈ উকিলক উপযুক্ত বটা দি গুচি গল।

তেওঁ ঘৰ পাই দেখিলে যে কটা ধান বোৰ যেনে দেখি গৈছিল তেনেই পথাৰতে পৰি আছে, তেতিয়ালৈকে কোনেও ঘৰত আনি থোৱা নাই।

ধানবোৰৰ এনে বিলাই দেখি খেতিয়ক জনে মনে মনে ঘৰৰ ঘৈণী ও চাকৰ বোৰৰ ওপৰত বৰ বিৰক্ত হল ; কিন্তু বৰ দুঃখে ভাগৰে ঘৰ পাই ভাবিলে "আজি আৰু থাকক, বৰ ভাগৰি পৰিছোঁ। গধূলিও হল, কালি পুৱাই উঠিয়েই অনাম। প্ৰায় সকলোৰে ধান দেখোঁ পৰি আছে মোৰ বোৰো ইমান দিন পৰি আছিল যেতিয়া আৰু এৰাতি পৰি থাকিলে একো নহয়।" এই ভাবি খেতিয়ক জনে হাত ধুই অলপ বিশ্ৰাম লবৰ কাৰণে পাটী চৰা পাৰি ললে। এনেতে মনত হল উকিলেনো কাকতখনত কি উপদেশ লিখি দিছে চাওঁচোন এই ভাবি কাকতখন জেপৰ পৰা উলিয়াই চাই দেখে যে তাত ডাঙ্গৰ ডাঙ্গৰ আখৰেৰে লিখা আছে "যিটো কাম আজি কৰিব পাৰা কালিলৈ সেইটো কাম পেলাই নথবা।" কাকতৰ লিখা পঢ়িয়েই খেতিয়ক জনৰ মন উলটি গল। দুখ ভাগৰ সকলোকে কাতিকৈ, লগুৱাবিলাকক লগত লৈ ততালিকে ধান আনিবলৈ পথাৰলৈ লৱৰিলে। সকলোৰে গোট খাই কাম কৰাত এন্ধাৰ হোৱাৰ আগেয়েই সকলো ধান আনি শেষ কৰিলে।

কিন্তু কি আচৰিত মানুহে গধূলিবেলা যদিও বৰষুণৰ একো চিন নেদেখিছিল, যদিও ডাৱৰৰ সঁচ

নাছিল সেই দিনা ৰাতি বৰ বৰষুণ আৰু ধুমুহা বতাহ আহিল। খেতিয়ক জনে পুৱা উঠি দেখে যে নৈৰ বান আহি গোটেইখন পথাৰ অপাৰ সাগৰ যেন কৰিছে। সেই পানীয়ে পথাৰত থকা ধান বোৰ কৰবালৈ উটাই নিছে। সকলোৰে বৰ ক্ষতি হল; কেৱল উকিলৰ উপদেশ মতে কাম কৰাত আমাৰ এই খেতিয়ক জনৰহে একো হানি নহল। তেতিয়া তেওঁ আঠুলৈ উকিল জনৰ দীঘল আয়ুষ কামনা কৰি ঈশ্বৰক মনৰ কৃতজ্ঞতা জনালে। তেতিয়াৰ পৰা সেই উপদেশ মতে কাম কৰি খেতিয়ক জন অৱশেষত দেশৰ ভিতৰত এজন গণ্যমান্য মানুহ হৈ উঠিল।

পৰিথকা বস্তুত মামৰে ধৰে।

ওচৰ চুবুৰীয়া এজনী বুঢ়ীয়ে হৰিহঁতৰ শিলটোত কটাৰি ধাৰ দিবলৈ গৈ দেখিলে যে হৰিয়ে বহি আগতে এখনি খোলা কিতাপ লৈ চকুলো মচিব লাগিছে। বুঢ়ীয়ে মৰমৰ মাতেৰে "বাপা কিয় কান্দিছা" বুলি সোধাত হৰিয়ে কলে "ওজাদেউয়ে পঢ়াশালিত এদিনো তেওৰ আগত মই পঢ়া দিব নোৱাৰা বুলি কোৱাত

দেউতাই পূজাৰ আগেয়ে এই কিতাপ খনি মোক শেষ কৰিবলৈ কৈছে। এইবাৰ পূজাত মই অলপো ৰঙ্গ ধেমালি কৰিবলৈ নেপাম।"

বুঢ়ী। "বাপা, কিয় নেপাবা মোক কবা নে?"

হৰি। "দেউতাই কৈছে পূজাৰ আগেয়ে এই কিতাপ খনি শেষ কৰিব নোৱাৰিলে মই পূজাত নতুন পোষাক নেপাওঁ। আৰু পূজাত ৰঙ্গ ধেমালি কৰিবলৈও নিদিয়ে।'

বুঢ়ী। "কিয়নো কিতাপ খন শেষ কৰিব নোৱাৰিবা?"

হৰি। "মোৰ বুদ্ধি কম, কিতাপখনো বৰ টান, তাতে দেউতাই গোটেই খন কিতাপ শেষ কৰিবলৈ কৈছে।"

বুঢ়ী। "বাপা, তুমি তোমাৰ বুদ্ধি কম বুলি নকবা ঈশ্বৰে সকলোকে সমান বুদ্ধি দিছে। তেওঁৰ ওচৰত সকলো সমান। ভাবি চোৱাচোন সকলো কটাৰিৰে গুণ কাটিব পৰা, কিন্তু এই মোৰ হাতৰ কটাৰি খনত কিয মামৰে ধৰিছে? চোক নাই কিয়? কাৰণ মই কাজত নলগায় এই খন পেলাই থৈছিলোঁ। শিলত ধাৰ দিলেই আকৌ আন কটাৰিৰ দৰে উজ্জ্বল আৰু চোকা হৈ উঠিব। এই দৰে তুমিও তোমাৰ বুদ্ধি কাজত নল-

গাই মামৰে ধৰাইছা। কাজত লগাই খটালেহে বুদ্ধি বাঢ়ে। তুমি টান পালে বুদ্ধি নখটাই পঢ়া নকৰি এৰি দিলে তোমাৰ বুদ্ধি কেনেকৈ খুলিব।

তুমি কৈছা পঢ়া বৰ টান আৰু বহুত, কিন্তু এই শিলটোত হাত দি চোঁৱাচোন কেনে টান ঘহোতে ঘহোতে ইয়ো কিমান ক্ষয় হৈছে। এই শিলটো ক্ষয় যোৱাৰ দৰে তোমাৰ পঢ়া বৰ টান হলেও নিয়মমতে পঢ়িলে অলপ দিনৰ ভিতৰতে শেষ কৰি পেলাব পাৰিবা। এতেকে বুকত বল বান্ধি আজিৰ পৰা পঢ়িবলৈ ধৰা।”

বুঢ়ী গুচি যোৱাৰ পাচত হৰিয়ে মন দি পঢ়িব ধৰিলে। আগেয়ে যিবোৰ টান বুলি এৰি দিছিলে বুঢ়ীৰ কথামতে বুদ্ধি খটালত হৰিয়ে পানী যেন সহজ পালে। পূজাৰ আগেয়ে অলপ দিনৰ ভিতৰতে কিতাপ খন তুবাৰ লুটিয়াই পেলালে।

দেউতাকে হৰিৰ পঢ়া লৈ বৰ সন্তোষিত হৈ কি উপায়েৰে ইমান সোনকালে ইমান সুন্দৰকৈ পঢ়া কৰিব পাৰিলে বুলি সোধাত হৰিয়ে সকলো কথা ভাঙ্গি কলে। হৰিৰ কথা শুনি পিতাকে কলে, “বাপা, সামান্য শিল আৰু কটাৰি এখনৰ পৰা সাহ পাই তুমি অলপ সময়ৰ

ভিতৰতে ইমান সুন্দৰকৈ পঢ়া শেষ কৰিব পাৰিলা। ইয়াৰ পৰা বুজিবা সামান্য বস্তুৰ পৰাও আমি বহুত শিকিব পাৰোঁ।”

উৰি ফুৰা মাছ।

উৰি ফুৰা মাছৰ আগেয়ে বোলে পাখি নাছিল। সেই কাৰণে তাৰ মনত বৰ অসন্তোষ। সদায় পানীতে থাকি আমুৱাত আকাশত উৰিফুৰিবলৈ তাৰ বৰ হেপাহ হ’ল। মনে মনে ভাবিলে “হায, হায, মই উৰিব পৰা হলে এতিয়াতকৈ বেচি স্বভাৱৰ সৌন্দৰ্য্য দেখিবলৈ পালোঁহেতেন, আৰু এতিয়া যি বিলাক মাছে মোক খাবলৈ খেদি ফুৰি মোৰ জীৱনটোক দুঃখময কৰিছে সেই বিলাকৰ হাতৰ পৰাও ৰক্ষা পাব পাৰিলোঁহেতেন। এই বিলাক কথা ভাবি পাখি দুখনৰ কাৰণে ইন্দ্ৰক বৰকৈ স্তৱ কৰাত তাৰ গাত থকা সৰু পাখি দুখন বাঢ়িব ধৰিলে; বাঢ়োতে বাঢ়োতে পাখি দুখন তাৰ

গাৰ সমান দীঘল হলত সেই পাখিৰেই সি উৰিবলৈ পাৰগ হল। এই নতুন শক্তি পাই তাৰ মনত বৰ ৰঙ্গ আৰু অহঙ্কাৰ হল। সি আগৰ লগৰীয়া বিলাকক ঘিণৰ, চকুৰে চাব ধৰিলে।

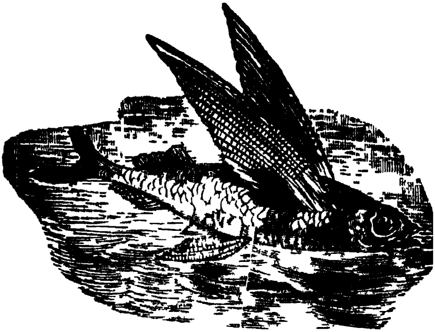

কিন্তু অলপ দিনৰ ভিতৰতে বুজিব পাৰিলে যে সি নতুন নতুন বিপদকহে মাতি আনিছে। যেতিয়া, আকাশত উৰি ফুৰিবলৈ যায ডাঙ্গৰ ডাঙ্গৰ চৰাই বিলাকে তাক খাবলৈ পাচে পাচে খেদে। আৰু যেতিয়া সিহঁতৰ হাতৰ পৰা ৰক্ষা পাই পানীত পৰে তেতিয়া ইমান ভাগৰি যায় যে তাক খাবলৈ খেদি ফুৰা পানীৰ মাছ বিলাকৰ পৰা তাৰ প্ৰাণ ৰক্ষা কৰিবলৈ তিমান শক্তি নেথাকে।

যেতিয়া দেখিলে যে নতুন শক্তি পাই সি বেচি হে অসুখী হৈছে, তেতিয়া এই [illegible] ফিৰাই লবলৈ সি আকৌ ইন্দ্ৰক প্ৰাৰ্থনা কৰিলে। কিন্তু ইন্দ্ৰই উত্তৰ দিলে, "যেতিয়া মই তোৰ পাখি বঢ়াই দিছিলোঁ। তেতিয়াই মই জানোঁ যে এই দান তোৰ বৰ নহই শাপহে, হব। কিন্তু তোৰ অহঙ্কাৰৰ আৰু নিজৰ অৱস্থাত সুখী নোহোৱাৰ কাৰণে এনে দশা তোৰ হবই লাগে। শুন্, তই যিটো আগেয়ে অনুগ্ৰহ বুলি খুজিছিলি এতিয়া সেইটো শাস্তি স্বৰূপে ৰাখিব লাগিব।"

সংসাৰৰ ধন সম্পদ একোৱেই অসুখীয়া মানুহৰ মনত সন্তোষ লগাব নোৱাৰে। মানুহৰ মনৰ ভিতৰতহে সন্তোষ থাকে। "সুখ" "সুখ" বুলি যি জনে, সুখ বিচাৰি ফুৰে তেওঁৰ কাৰণে সুখ নহয়। যি জনে নিজৰ সুখ দুখলৈ নেচাই জীৱনৰ কৰ্ত্তব্য কাম বিলাক কৰি যায় সুখ তেওঁৰ কাৰণেহে।

দুই বন্ধু।

আহিনা আৰু কাতিয়া নামেৰে দুই বন্ধুৱে কোনো সকামত দূৰদেশলৈ গৈছিল। যাওঁতে যাওঁতে বাটতে এখন হাবি পালে গৈ। তেওঁবিলাকে সেই হাবিৰ পৰা ওলাবলৈ নৌ পাওঁতেই সূৰ্য্যদেৱে পশ্চিম ফালে ঢাল ললে; এন্ধাৰেও চল পাই লাহে লাহে আগবাঢ়ি আহিব ধৰিলে।

বাটৰুৱা দুজনৰ ভিতৰত আহিনা বলী, কাতীয়া দুৰ্ব্বলী ও লাহি বিধৰ মানুহ আছিল। এন্ধাৰে ওচৰ চাপি অহা দেখি কাতীয়াই মাত লগালে, "সখি, গতি বেয়া দেখিছোঁ। এন্ধাৰত বাট বুলিলে এই হাবিত নিশ্চয় আমাৰ কোনো বিপদ ঘটিব পাৰে; এতেকে আহা আজি ৰাতিৰ কাৰণে কোনো গছত আশ্ৰয় লওঁ কালিলৈ পুৱা আকৌ বাট বুলিবলৈ আৰম্ভ কৰিম।" আহিনাই গহীন ভাবে কলে, "সখি তুমি লাহি বিধৰ মানুহ দেখি বনৰীয়া জন্তুৰ সৈতে অকলে কেনেকৈ যুজিম বুলি ভয় পাইছা হবলা? ভয় নেপাবা। প্ৰাণ থাকে মানে কাপুৰুষৰ

দৰে তোমাক অকলে বিপদত পেলাই মই কেতিয়াও নপলাও তাক ঠিক জানিবা।” কাতিয়াই উত্তৰ দিলে, “সখি, তুমি নো মোক ভয় নেপাবলৈ কেনেকৈ কোৱা ? বিপদৰ সময়ত সকলোৱে আপোনাৰ প্ৰাণ লৈয়ে বলিয়া হয়; বিপদে ভাই বন্ধু আই বোপাই সকলোকে পাহৰায়।” আহিনাই কলে, “ছিঃ সখি তুমিনো মোক ইমান অবিশ্বাস কৰাণে ? মোৰ প্ৰাণ দিও তোমাক ৰক্ষা কৰিম।”

কথাষাৰি মুখৰ পৰা শেষ হবলৈছে পালে এনেতে বনৰ মাজত খচ্ মচ্ শব্দ শুনা গল। চকখাই দুয়ো সেই পিনে চাই দেখিলে যে এটা প্ৰকাণ্ড বনৰীয়া ম’হে শিং জোকাৰি জোকাৰি সিহঁতৰ ফালে খেদি আহিছে; দেখি বাটকৰা দুজনৰ চুলিৰ আগে জীৱ গল। ম’হৰ হাত এৰাবলৈ দুয়ো যিমান পাৰে লৰ্ৰিব ধৰিলে। লৰ্ৰোতে লৰ্ৰোতে এটা গাতত ভৰি সোমোৱাত কাতীয়াই হাম খুৰি খাই পৰিল। কাতীয়াই এনে বিপদত পৰি “সখি, তোমাক কাবৌ কৰি মাতিছোঁ। মোক ধৰা, মোক অকলে এৰি নপলাবা।” বুলি চিঞৰিছে হয় কিন্তু সিমান পৰত আহিনাই এজোপা বৰ গছত উঠিব ধৰিছে। ভাগ্যে গাতটো দ নাছিলে আৰু গছ জোপা দহ খোজ মান আঁতৰতে আছিলে; কাতীয়াই কোনোমতে সেই

লেহেৰা ভৰিৰেই গছত উঠি নিজৰ প্ৰাণ ৰক্ষা কৰিলে।

ম'হটোৱে শিকাৰ ধৰাত অপাৰগ হৈ গছ জোপাৰ তললৈ আহি শিং জোকাৰি হুকৰিব ধৰিলে। তাৰ হুকৰণি শুনি আহিনাই কঁপি কঁপি কলে, "ম'হটোৱে

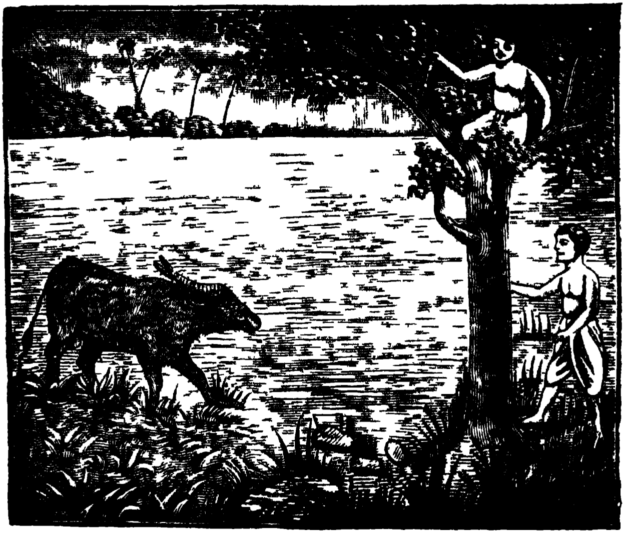

নো কি কব লাগিছেঔ।" কাতীয়াই হাঁহি উত্তৰ দিলে, "সি ইয়াকে কব লাগিছে—বীৰত্ব আৰু বন্ধুত্ব কাজত প্ৰকাশ পায়, কথাত নহয়।"

ৰাম।

> "তুমি নিজৰ প্ৰতি যেনেকুৱা ব্যৱহাৰ ভাল পোৱা লোকৰ প্ৰতিও তেনেকুৱা ব্যৱহাৰ কৰিবা।"

এদিন ৰামে পিতাকে সৈতে এখন বাগিচালৈ ফুৰিবলৈ গৈছিল। সেই বাগিচাৰ নানাবিধ ফল ফুলেৰে ভৰা সেউজীয়া গছ লতায় ৰামৰ মন একেবাৰে মোহি পেলালে। তাত এজোপা গছত এটা চৰাইৰ বাহ আছিল। ৰামে বাগিচাৰ সৌন্দৰ্য্য চাই ফুৰোঁতে সেই বাহৰ পৰা লৰোঁতে এটা টটাটিঙ্গা চৰাই পোৱালি মাটিত ধুপুচ্ কৰে পৰি যোৱা দেখা পাই লৰৰি গৈ তাক বুকত সাবটি ধৰি আনি পিতাকক দেখুৱালে হি। পিতাকে দেখি কলে "বাপা তুমিনো চৰাইৰ পোৱালিটি কিয আনিলা? ইয়াৰেনো তুমি কি কৰিবা?" ৰামে উত্তৰ দিলে "দেউতা, মই ঘৰলৈ নি সজাত ভৰাই পুহিম; আৰু ইয়াক কথা কবলৈ শিকাম।" পিতাকে কলে "বাপা, তোমাক এটা কোঁঠালীত সদায় বন্ধ কৰি থলে ভাল পাবানে?" ৰামে উত্তৰ দিলে "কেতিয়াও ভাল নেপাওঁ।" পিতাকে কলে "পিচে

তুমিনো কিয় চৰাই পোৱালিটিক এটা সজাত সদায় বন্ধ কৰি থব খুজিছা ? এই নিৰ্জ্জু পোৱালিটিৱে তোমাৰ এনে কি জগৰ কৰিলে যাৰ কাৰণে চিৰকাল বন্দী ৰাখি তাক যন্ত্ৰণা দিবা ? তুমি যি ব্যৱহাৰ আনৰ পৰা পাবলৈ ভাল নোপোৱা তেনে ব্যৱহাৰ আনৰ লগত কৰা তোমাৰ উচিত নহয়। পশুপক্ষী বিলাকে কথাৰে ফুটাই মনৰ ভাব প্ৰকাশ কৰিব নোৱাৰে হয় কিন্তু আমাৰ দৰে সিহঁতেও সুখ দুখ বুজিব পাৰে। নেদেখানে মৰম কৰি হাত বুলালে আনন্দত সিহঁতৰ চকু কেনে উজ্জ্বল হৈ উঠে, দবিয়ালে মনৰ দুখত সিহঁতে কেনে কোচ্ মোচ্ খাই যায় ? আমি বলী বুলি অত্যাচাৰ নকৰি সিহঁতক দয়া কৰাহে যুগুত। সৌৱা চোৱাচোন মাক বাপেক হালে কেনেকৈ কিচ্ মিচ্ কৰি কান্দিব লাগিছে। ইমান কাঠচিতীয়া নহবা। যোৱা পোৱালিটি বাহত ভুলি দিয়াগৈ। ৰামে চৰাইৰ পোৱালি পাই ইমান পৰ একোলকে কান দিয়া নাছিল। পিতাকৰ কথা শুনি দেখিলে মাক বাপেক হালে অথিৰ হৈ ইটো ডালৰ পৰা সিটো ডালত পৰি ব্যাকুল ভাবে কান্দিব লাগিছে। ৰামৰ মনত হল যেন কিচ মিচ কৰি চৰাইৰ মাতেৰে ৰামক কাবৌ কৰি কৈছে "নিনিবা, নিনিবা আমাৰ

বুকৰ পোৱালিটি আমাৰ বুবন্তে থৈ যোৱা।” এই দৃশ্যই ৰামৰ মন মৰমত একেবাৰে পমাই পেলালে। পিতাকৰ কথা মতে পোৱালিটি বাঁহত তুলি দিলে গৈ। মাক বাপেক হালে হেৰুৱাবলৈ ধৰা বুকৰ ধনক আকৌ পাই

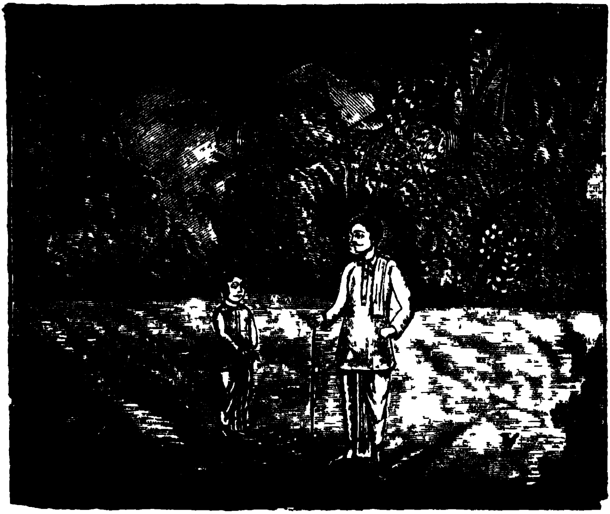

যিদৰে আনন্দ প্ৰকাশ কৰিবলৈ ধৰিলে সেই আনন্দ চায় কোনে? সিহঁতৰ ইমান আনন্দ দেখা পাই ৰামৰ চকু চকুৰ লোৰে ভৰি গল আৰু পিতাকলৈ চাই কলে “দেউতা, আজি এই কামটো কৰি মই মনত যেনে সুখ

পাইছোঁ। এনে সুখ আৰু কেতিয়াবা পোৱা যেন মোৰ মনত নপৰে।” পিতাকে উত্তৰ দিলে “বাপা, সজ কাম কৰি মনত যি বিমল আনন্দ পোৱা যায তেনে আনন্দ আৰু একোৱে দিব নোৱাৰে। এতেকে সজ কাম কৰিবৰ সুবিধা পালে তাক কেতিয়াও এৰি নিদিবা।”

ধাত্ৰী পান্না।

যেতিয়া মিবাৰৰ ৰাণা সংগ্ৰাম সিংহৰ মৃত্যু হয় তেতিয়া তেওঁৰ পুতেক উদয়সিংহৰ বয়স ছয় বছৰ মাথোন। ৰাজ্যৰ ডাঙ্গৰ বিষয়াবিলাকে পৰামৰ্শ কৰি উদয়সিংহ ডাঙ্গৰ নোহোৱালৈকে বনবীৰৰ হাতত ৰাজ্য-শাসনৰ ভাৰ দিলে। বনবীৰ সম্পৰ্কত উদয়সিংহৰ খুৰায়েক আছিল।

বনবীৰৰ গাত যিবিলাক গুণ দেখা পাই ৰাজ্যৰ ভাৰ তেওঁ হাতত দিয়া হৈছিল ৰজা হোৱাৰ পাচত সেই বিলাক গুণ তেওঁৰ গাৰ পৰা নাইকিয়া হব ধৰিলে। সুখ পদ পাই তেওঁৰ লোভ আৰু মন বাঢ়িল। আচল কৰ্ত্তব্য পাহৰি গল। কেনেকৈ নো মিবাৰ ৰাজ্য চিৰকাল ভোগ কৰিব পাৰিব ৰাতিয়ে দিনে এই ধাউতি তেওঁৰ লগ লোৱা হল। ৰাজকুমাৰ উদয়সিংহ বনবীৰে শান্তিৰে ৰাজ্য ভোগ কৰাৰ বাটত কাইট স্বৰূপ। উদয়সিংহ জীয়াই থাকে মানে তেওঁৰ ইচ্ছা পূৰণ হব নোৱাৰে এতেকে এই কাইট উভালি পেলাবলৈ বনবীৰ দৃঢ়সঙ্কল্প হল।

অৱশেষত এদিন দিন গৈ সন্ধিয়া আহিল। এন্ধাৰে গোটেই জগত লাহে লাহে ঢাকি পেলালে। ৰাজকুমাৰ উদয়সিংহয়ো গোটেই দিন লৰৰি ধাপৰি উমলি ভাগৰি পৰিলত ধাই মাক পান্নাই কুমাৰক কোলাত তুলি দুটামান খুৱাই পালেঙ্গত শুৱাই থলে। দেখোতে দেখোতে ৰাজকুমাৰ চকু মুদ খাই আহিল। পান্নাই কাষতে বহি মূৰত হাত বুলাই দিবলৈ ধৰিছে এনেতে গোটেই ৰাজপুৰীত কোঢ়াল শুনিব পাই চক খাই উঠিল। ৰাজপুৰীত কিনো বিপদ ঘটিল জানিবৰ মনেৰে উঠি যাব খুজিছে এনে সময়তে এজন লিগিৰাই ফোপাই ফোপাই আহি বাতৰি দিলে "সৰ্ব্বনাশ। বনবীৰে ভীষণমূৰ্ত্তি ধৰি হাতত তৰোৱাল লৈ কুমাৰক কাটিবলৈ আহিছে। হায়! পাপাত্মা লোভী বনবীৰে শত্রু-মিত্র, ভাল-বেয়া একো নজনা এই সৰল অসহায় নিদ্ৰিত শিশুৰ তেজেৰে এতিয়াই ৰাজপুৰী ৰাঙ্গলী কৰিব।" এনে ভীষণ বাতৰি পাই পান্নাৰ জীৱ উৰি গল আৰু কি উপায়েৰে নো ৰাজকুমাৰৰ প্ৰাণ ৰক্ষা কৰিব পাৰি তাকে ব্যাকুল ভাৱে ভাবিব ধৰিলে। ওচৰতে ফল ফুলেৰে ভৰা এটা পাচি পৰি আছিল। পান্নাই ফলফুল বিলাক মাটিত পেলাই পাচিটোৰ ভিতৰত কুমাৰক শুৱাই দিলে; ওপৰখন কিছু-

খান পাত আৰু ফুলেৰে ঢাকি পাচিতো দাঙ্গি লিগিৰাৰ মুৰত তুলি দি কলে, "এই পাচিটো লৈ তুমি এতিয়াই পলাই যোৱা।" বিশ্বাসী লিগিৰাটোৱেও একো তৰ্ক বিতৰ্ক নকৰি পাচিটো মুৰতলৈ তৎক্ষণাৎ ৰাজপুৰীৰ পৰা বাজ হল।

ইফালে পান্নাই নিজৰ পুতেকক ৰাজকুমাৰৰ বিছনাত শুৱাই সেই খোটালিৰ পৰা ওলাই যাব ধৰিছে এনেতে ভীম বেশেৰে বনবীৰে সেই খোটালিত প্ৰবেশ কৰিলে। "উদয়সিংহ কত আছে?" বুলি সোধাত পান্নাই মুখেৰে একো নেমাতি নিজৰ পুতেকলৈ আঙ্গুলিয়াই দেখুৱালে। বনবীৰে তৎক্ষণাৎ সেই নিদ্ৰিত শিশুৰ কোমল বুকত তৰোৱাল বহুৱাই দি গুচি গল। পান্নাই নিজ প্ৰাণপুত্ৰক বলি দি ৰাণাৰ বংশ ৰক্ষা কৰিলে। দুখিনীয়ে বুকৰ ধনক বিসৰ্জ্জন দি এবাৰ মন খুলি কান্দিবও নোৱাৰিলে বুকু ফাটি যোৱা মনৰ দুখ মনতে লুকাই চকু লো মুচি তৎক্ষণাৎ ৰাজকুমাৰৰ উদ্দেশ্যে প্ৰস্থান কৰিলে।

ওখ বংশত উপজিলেই মানুহ ওখ হব নোৱাৰে। মহৎ ভাৱ আৰু গুণৰ দ্বাৰাহে মানুহ ওখ হয়। পান্না এজনী সামান্যা ধাই আছিল, কিন্তু অসাধাৰণ আত্মত্যা-

গৰ দ্বাৰা সকলোৰে পূজনীয়া হৈ গৈছে। ইতিহাস খুলি চোৱা দেখিবা সোনাৰ আখৰেৰে লেখা আছে “বীৰ ধাত্ৰী পান্না ”

মৌমাখি।

এটা বগলে এটা মৌক দেখ পাই সুধিলে “হেৰা, কোৱাচোন মানুহে মোৰ ওপৰত কিয় ইমান অত্যাচাৰ কৰে আৰু তোমাক ভাল পায় ? আমি দোখোন দুয়ো দেখিবলৈ প্ৰায় একে। মোৰ গাৰ সোনালীৰঙ্গা ৰেখা বিলাকে মোৰ জেউতি তোমাতকৈ বেচি হে চৰাইছে। আমি দুইও মউ ভাল পাওঁ। দুয়োকো ঈশ্বৰে উৰিবলৈ পাখি আৰু খঙ্গ উঠিলে আনৰ গাত হুল ফুটাই দিবলৈ শক্তি দিছে। আৰু ভাবিচোৱাচোন তোমাতকৈ মই মানুহৰ ভাল কেনে চিনাকি, তেওঁ বিলাকৰ ঘৰতে মই অহা যোৱা কৰে। ; পিঠা মিঠে আদি খোৱাৰ সময়ত তেওঁ বিলাকৰ আগত ওলাওঁ গৈ। কিন্তু তুমি বৰ লাজুক, তেওঁ বিলাকৰ ওচৰলৈ নোযোৱা, তথাপি তুমি

থাকিবৰ কাৰণে তেওঁবিলাকে ঘৰ সাজি দিয়ে, আৰু জাৰকালি যেতিয়া আহাৰৰ অনাটন হয় তোমাক খুৱাই ধুৱাই ৰাখে। ই বৰ আচৰিত কথা। কাৰণ কব পাৰানে ভাই ?”

মৌটোয়ে কলে “তোমাক কিয় ভাল নেপায় জানানে ? তুমি কেতিয়াও তেওঁবিলাকৰ কোনো উপকাৰ নকৰা কিন্তু আমনি আৰু অনিষ্টহে কৰা। আমি গোটেই দিন খাটি তেওঁবিলাকক মউ গোটাই দিম এই কথা তেওঁবিলাকে জানে সেই বাবেই আমাৰ ইমান আদৰ। তুমিও তেওঁবিলাকৰ সৈতে বেচি দেখা শুনা নকৰি তেওঁবিলাকৰ উপকাৰ কৰিবলৈহে চেষ্টা কৰা উচিত।”

গুণত সকলো মুগ্ধ হয়। দেখিবলৈ কুৰূপ হলেও গুণ থাকিলে সকলোৱে আদৰ পায়। বৰ ধুনীয়া হলেও নিৰ্গুণী মানুহক বৰলৰ দৰে সকলোৱে অনাদৰ কৰে।

মেকুৰি।

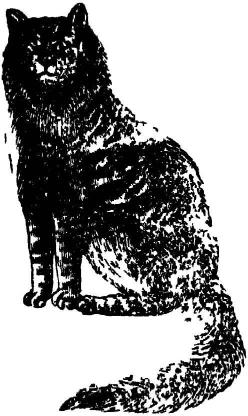

আমাৰ মানুহে কয় “বাঘ চাব নেলাগে বোন্দাকে চাবা,” কথাটো বৰ সচ। সিহঁতৰ ভিতৰত এনে আচৰিত মিল আছে যে মেকুৰি বাঘৰ সমান ওখ ৰ ডাঙৰ হোৱা হলে কোনটো মেকুৰি কোনটো বাঘ ভাৰ তত ধৰা মানুহৰ পক্ষে সহজ নহলহেতেন। সিহঁতৰ সাহও কম বুলি নেভাবিবা। ঘৰৰ ভিতৰত নির্জ্জুটিৰ দৰে হে, কিন্তু বিপদত পৰি পলাবৰ আন উপায় নেপালে উলটি গুজৰি প্ৰকাণ্ড কুকুৰকো আক্ৰমণ কৰিবলৈ বুকু ফিন্দাই ঠিয় হয়।

PLEASE HANDLE

মেকুৰিৰ গাৰ গঠন বৰ ধুনীয়া। কঁকালখন সৰু। পোটেইটো গা কলা, মুগা বা ফুটুকা-ফুটুকি কোমল লোমেৰে ঢকা থাকে। করুণাময় ঈশ্বৰে সিহঁতক ৰদ বৰষুণৰ পৰা ৰক্ষা কৰিবলৈকে এই লোম বিলাকেৰে ঢাকি সিহঁতৰ শৰীৰটি সাজিছে।

সিহঁতৰ চকুৰ মণিৰ আকাৰ দিন আৰু ৰাতিৰ লগে লগে বদলি যায়। দিনত সৰু এডাল ৰেখাৰ নিচিনা থাকে। ৰাতিৰ লগে লগে বাঢ়ি ঘূৰণীয়া হৈ উঠে। সেই কাৰণে মেকুৰিয়ে ৰাতিও দিনৰ নিচিনা কৈয়ে দেখিবলৈ পায়। ৰাতিৰ যি এন্ধাৰত আমি খুন্দা খুন্দলি খাই মৰিব লাগে সিহঁতে তাতে ভালকৈ দেখিবলৈ পায়।

পইতা চৰায়, নিগনি আদি মাৰি মেকুৰিয়ে গৃহস্থৰ উপকাৰ কৰে। কিন্তু এটাইবিলাক মেকুৰিয়ে শিকাৰ কৰাত চোকা নহয়। কাৰণ সৰহভাগে সহজে মাছ ভাত খাবলৈ পাই দুঃখৰ বন শিকাৰ ধৰা বিদ্যাটো এৰি দিয়ে।

মেকুৰিৰ এবাৰতে কেবাটা পোৱালি হয়। বোন্দা মেকুৰিয়ে পোৱালি দেখিলেই মাৰি বা খাই পেলায় সেই কাৰণে মাকবিলাকে মতা মেকুৰিৰ পৰা আঁতৰত বৰ যতনেৰে সিহঁতৰ পোৱালিবিলাকক লুকাই থৈ ডাঙৰ

দীঘল কৰে। মেকুৰিয়ে সহজে জনম ঠাইৰ মায়া পাহৰিব নোৱাৰে। মানুহে বহুত সময়ত সিহঁতৰ দৌৰাত্ম্যত থাকিব নোৱাৰি মোনাত ভৰাই মুখ বন্ধ কৰি নিদূৰনী ঠাইত মেলি দি আহে; কিন্তু পাচতে ঘুৰি ফিৰি আকৌ সেই ঠাই লৈকে সিহঁতক উলটি অহা দেখিবলৈ পোৱা যায়।

মানুহে কয় যে মেকুৰি বৰ অশলাগি। যি জন গৃহস্থৰ খাই শকত হয় তেওঁকে এই বুলি শাও দিয়ে যে তেওঁ যেন অন্ধ বা নিঃসন্তান হয়; তেহে তেওঁৰ মৰম চেনেহ খিনিৰ অকল সৰীয়া অধিকাৰী হবৰ আৰু মাছ গাখীৰ চুৰ কৰি খাবৰ সুচল হব। কিন্তু স্বৰূপতে সেইটো নহয়। বহুত মেকুৰিৰ প্ৰভু-ভক্তিৰ কথা শুনি আমি আচৰিত হব লগিয়াত পৰোঁ।

বিলাতৰ কোনো এজনী বুঢ়ীৰ এটা মেকুৰি আছিল। মেকুৰজনীয়ে বুঢ়ীক বৰ ভাল পায়। দিন দিনটো “মেও” “মেও” কৰি ছায়াৰ দৰে বুঢ়ীৰ লগে লগে ফুৰে। তাই বুঢ়ীয়ে নিজ হাতে তুলি নিদিলে কোনো খোৱা বস্তুতে মুখ নিদিয়ে। এই দৰে থাকোতে থাকোতে হঠাৎ বুঢ়ীৰ বৰটান নৰিয়া হল। শেষত এনে হল যে ঢাকি-পাটীৰ পৰা উঠিবলৈ শক্তি নোহোৱা হল। মেকুৰি

জনীয়ে বুঢ়ীৰ কাষতে পৰ দি ৰহি থাকে। কোনো মতে সেই ঠাইৰ পৰা উঠি যাব নোখোজে। কিন্তু এদিন হঠাৎ উঠিগৈ কৰবাৰ পৰা এডোখৰ মাছ আনি বুঢ়ীৰ হাতৰ ওচৰতে থৈ দিলে হি। তাইৰ যেন মনত হৈছিল যে মোৰ গৃহস্থনাৰ উঠিবৰ শক্তি নাই, খোৱা বস্তু কৰ পৰা পাব দেহি। বুঢ়ী মৰাৰ পাছত শৰটো যেতিয়া লৈ গল মেকুৰি জনীয়ে ইনায় বিনায় কান্দি ই ঘৰ সি ঘৰ কৰি বুঢ়ীক বিচাৰি ফুৰিব ধৰিলে। কিছুমান দিনৰ পাচত মানুহে দেখা পালে যে মেকুৰি জনীয়ে তাইৰ গৃহস্থনাৰ সমাধিৰ ওপৰত পৰি মৰি আছে।

শুনা যায় এইদৰে কোনো এক সাহাবৰ মৃত্যুৰ পাচত তেওঁৰ আদৰুৱা মেকুৰি জনীয়েও তাইৰ প্ৰভুৰ সমাধিৰ ওপৰত ব্যাকুল ভাবে শোক প্ৰকাশ কৰি পৰি থাকিছিল।

* * *

৯

দুঃখ সুখৰ মোল বুজায়।

এজন ৰজাই সাগৰৰ সৌন্দৰ্য্য চাবৰ মনেৰে জাহাজত উঠি সাগৰ ভ্ৰমণৰ কাৰণে বাহিৰ হল। তেওঁৰ লগত এটা বন্দী লৰা আছিল। সি আৰু কেতিয়াও সাগৰ দেখা আৰু জাহাজত উঠা নাছিল, সেই বাবে জাহাজত উঠা মাত্ৰকে ইনায় বিনায় কান্দি ভয়ত অথিৰ হৈ কঁপিব ধৰিলে। জাহাজৰ আন আন মানুহবিলাকে তাক বুজনি দিবলৈ কিমান চেষ্টা কৰিলে কিমান সান্ত্বনাৰ কথা কলে কিন্তু তাৰ কান্দোন পাতল নপৰিল লাহে লাহে বেচি হে হব ধৰিলে।

সমুদ্ৰৰ শোভাত ৰজাৰ মন মুগ্ধ হল। তেওঁ ৰাজ সভাসদ বিলাকৰ সৈতে আমোদ প্ৰমোদত বহিল কিন্তু বন্দী ল’ৰাটোৰ কান্দোনৰ তাপত কাৰ সাধ্য শান্তিৰে সুখভোগ কৰে? তাৰ কান্দোনৰ তাপত জাহাজৰ আন আন আৰোহীবিলাকৰ সুখ শান্তি নোহোৱা হল। ৰজাই সমুদ্ৰ ভ্ৰমণৰ ষি সুখ তাক বন্দী ল’ৰাটোৰ কাৰণে আৰু সুখেৰে ভোগ কৰিব নোৱাৰিব বুলি ভাবিলে। সেই জাহাজত এজন বেজ আছিল তেওঁ ৰজাক সম্বোধন কৰি কলে, “হে মহাৰাজ, আপনি কিয় চিন্তিত হৈছে? আপ-

নাৰ অনুমতি পালে তাক মই এতিয়াই শান্ত কৰিব পাৰোঁ ।” ৰজাই উত্তৰ দিলে, “যদি তুমি তাক নিচুকাব পাৰা তেন্তে অকল মোৰ নহয় জাহাজৰ সকলো আৰোহীৰেই তুমি কৃতজ্ঞভাজন হবা ।”

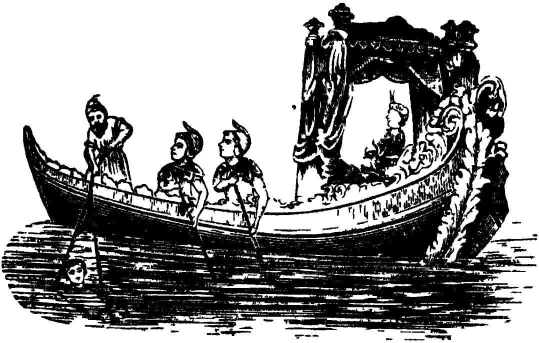

বেজ জনৰ কথামতে তাক সাগৰত পেলায় দিয়া হল । অলপ পৰ সাগৰৰ ঢউত তল ওপৰ কৰি থকাৰ পাচত তাক জৰীৰে তুলি টানি জাহাজৰ দাঁতিলৈ আনিলে সি তেতিয়া দুই হাতেৰে খামুচি লঙ্গৰ ডালত ধৰি জাহাজৰ ওপৰলৈ উঠি আহি জাহাজৰ এটা চুকলৈ গৈ কোচ মোচ খাই নিতাল মাৰি বহি থাকিলে । ৰজাই সকলো দেখা পাই সন্তোষিত হৈ সুধিলে, “ইয়াত নো তুমি কি কৌশল খটালা ?” বেজে উত্তৰ দিলে, “হে মহাৰাজ,

বেমাৰ পৰিলে মানুহে যেনে স্বাস্থ্যৰ মূল্য বুজে সেই দৰে ই সাগৰত পৰাৰ আগেয়ে জাহাজৰ ভিতৰত যে নিৰাপদ হৈ আছে সেইটো তাৰ মনত একো যেন নেলাগিছিলে। দুখত নপৰিলে মানুহে সুখৰ মোল বুজিব নোৱাৰে সেই কাৰণে পৰমেশ্বৰে সুখৰ লগতে দুখৰো সৃষ্টি কৰিছে। হে মহাৰাজ, এতেকে সকলো বিপদকে ঈশ্বৰৰ দান বুলি ধৈৰ্য্যেৰে আমাৰ সহা উচিত।

——o

সত্য কথা।

কোনো এক পৰ্ব্বতৰ দাঁতিত এটা গৰখীয়া লৰাই, সদায় অকলে গৰু চৰাবলৈ যায়। এদিন সি ৰঙ্গ কৰিবৰ মনেৰে “বাঘ “বাঘ” বুলি চিঞঁৰিব ধৰিলে। সঁচাকৈ বাঘ আহিছে ভাবি ওচৰৰ পথাৰত কাম কৰি থকা মানুহবিলাকে জাঠি জোং লৈ বাঘ মাৰিবলৈ লৰৰি গল। কিন্তু মানুহ বিলাকে গৈ দেখে যে বাঘ নাই লৰাটোয়ে সিহতক দেখি ইতিকিং কৰি হাঁহিবহে লাগিছে। মিছাতে বনখতি কৰাবাবে খেতিয়কবিলাকে তাক দবিয়াই খঙ্গত উলটি গুচি আহিল।

এই ঘটনাৰ অলপ দিনৰ পাচতে এদিন সচাকৈয়ে বাঘ আহি সেই লৰাটোৰ গৰুৰ জাকত সোমালহি। সি ভয়ত অথিৰ হৈ আগৰ দৰে আকৌ ‘বাঘ’ ‘বাঘ’ বুলি চিঞঁৰিব ধৰিলে ; কিন্তু কোনো মানুহ তাৰ এই বিপদৰ সময়ত সহায় কৰিবলৈ নোযোৱা দেখি লৰৰি আগৰ খেতিয়কবিলাকৰ ওচৰলৈ আহি কাবৌ কৰি কিমান মাতিলে, কিন্তু কোনেও তাৰ কথা বিশ্বাস নকৰিলে। ইফালে বাঘে যিমান পাৰে নিৰ্ব্বিঘ্নে তাৰ গৰু গাইৰ অনিষ্ট কৰি বনত সোমাল।

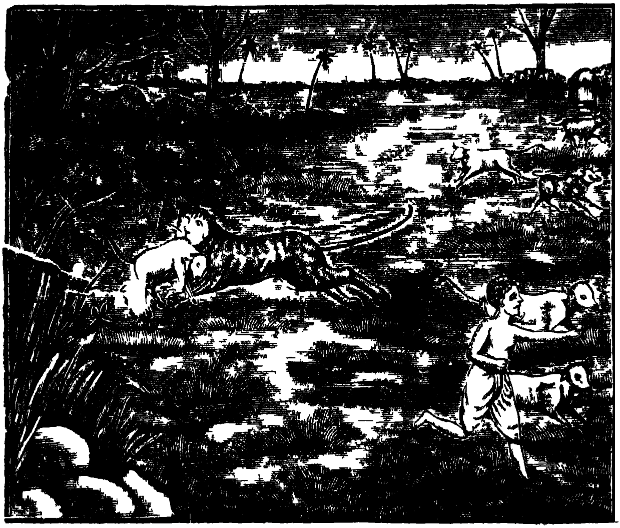

ভাবি চোৰাচোন খন্তেকীয়া সামান্য সুখৰ কাৰণে মিছা ধেমালি কৰি এই গৰখীয়া লৰা জনে নিজৰ কিমান দূৰ অনিষ্ট কৰিলে। হে সৰু লৰা ছোৱালী বিলাক সেই দেখি কেও মিছা কথা কেতিয়াও নকবা। যদি কেতিয়াবা দোষ কৰা দোষ গাত পাতি লবা। শাস্তিলৈ ভয় কৰি সেই দোষ লুকাবলৈ চেষ্টা নকৰিবা। যি জনে সঁচা কথা কবলৈ ভয় নকৰে তেওঁহে আচল বীৰ। শাস্তিলৈ ভয় কৰি যিবিলাকে মিছা কথা কয় সৰ্ব্বগুণী হলেও তেওঁবিলাকে কাপুৰুষ নাম পায়।

দোষ কৰি মিছা কথাৰে ঢাকিবলৈ চেষ্টা কৰা বৃথা। মিছা কথাৰ ঠেং চুটি; সময়ত আচল কথা ওলাবই। দোষ স্বীকাৰ কৰি ক্ষমা খুজিলে তোমাৰ অভিভাৱকৰ পৰা ক্ষমা পাবৰ সম্ভৱ। কিন্তু মিছা কথা কই ধৰা পৰিলে এই গৰখীয়া লৰা জনৰ দৰে তোমাক সতকায় মানুহে পতিয়াব নুখুজিব। সংসাৰত বেয়া নাম আৰ্জ্জিবলৈ যেনে ঢিলা সুনাম পাবলৈ তেনে টান। চৰিত্ৰত এবাৰ কলঙ্কৰ চেকা লাগিলে হাজাৰ চেষ্টা কৰিও তাক এৰুৱা টান।

কৃপণতা।

আমাৰ দেশত এটা কথা আছে, 'আঙ্গাত নেখায় লোণ পিতিকাত যায় চাৰিগুণ" কথাসাৰ কিমান সঁচা তলৰ দৃষ্টান্তৰে তাৰ ফট্‌ফটীয়া প্ৰমাণ পোৱা যায়।

কোনো এক খেতিয়কৰ পদূলি মুখৰ জপনাখনি কাঠৰ আছিল। জপনা খন জপাই ৰাখিবলৈ দিয়া লোহাৰ হাকোতা দাল খহি পৰাত জপনা খন প্ৰায় মেলাই থাকে। জপনাখন খোলা পালেই ছাগলী, ভেৰা, গাধ আদি ঘৰৰ পোহনীয়া জন্তুবিলাকে একেবাৰে পথাৰ ওলায়গৈ। ঘৰৰ লৰা ছোৱালীবিলাকৰ আধা সময় এই বিলাকক আগোৰোতে আৰু বাহিৰৰ পৰা সোমোৱা গৰু, মহ খেদোতেই যায়। গৃহস্থনীয়ে জপনা খন খোলা থকা বাবে ইমান জঞ্জাল হয় দেখি স্বামীক হাকোতা লগোৱাবলৈ সদায় কয়। কিন্তু গৃহস্থজনে উত্তৰ দিয়ে যে লোহাৰ হাকোতা দাল লগাওঁতে ছয় অনা খৰচ যাব। মিছাতে ছয় অনা পয়চা খৰচ কৰাৰ দৰকাৰ কি? লৰা ছোৱালী বিলাকৰ বিশেষ একো বন নাই যেতিয়া সিহঁতেই গৰু ছাগলী আগুৰিব আৰু খেদি দিব পাৰে। ঘৰৰ সকলোৱে অলপ মন দিলেই দুৱাৰ খন জপোৱা থাকিব।

এইটো সঁচা যে খেতিয়ক জনে অহা যোৱা কৰোতে বৰ সাৱধানেৰে দুৱাৰ খন জপাই যায়। কিন্তু সৰু সৰু লৰা ছোৱালী আৰু চাকৰবিলাক গৃহস্থৰ নিচিনা সাৱধান নহয়। সেই কাৰণেই তেওঁ জপোৱাৰ পাচতো হয় দুৱাৰখনি বতাহত এবাৰ জাপ, এবাৰ মেল যায়, নহলে একেবাৰে খোলা হৈ থাকে।

এদিন জপনাথন মেলা পাই গৃহস্থৰ এটা নোদোকা মন্দৰ গাধ বাহিৰ ওলালহি। চৰোতে চৰোতে খোজ দোখোজ কৰি ওচৰতে থকা কাথনী হাবিত সোমাল গৈ। ইফালে লৰা ছোৱালীবিলাকে গাধ বিচাৰি নেপাই ঘৰত হুৰা দুৱা লগাই দিলে। খেতিয়ক জনে সেই সময়ত গোহালিত এটা হেৰোৱা গৰু বান্ধিব ধৰিছিল, হাই শুনিব পাই গৰু তাতে এৰি গাধ বিচাৰিবলৈ লৰিলে। জীয়েকে পাকঘৰত ভাত বহাইছিল। জুইৰ ওপৰতে ভাত আঞ্জা এৰি তেওঁ বাপেকৰ লগ ললে গৈ। মাকে ধোৱাচাঙত তিতা কাপোৰ আঁৰি জুইত শুকুৱাব ধৰিছিল তেওঁও বন তাতে পেলাই গৃহস্থৰ পাচে পাচে লৰৰিলে। চাকৰ-বাকৰ লৰা-ছোৱালী সকলো মিলি হেৰুৱা গাধৰ কাৰণে গোটেই খন হাবিত খলকনি লগাই দিলে। চাকৰ এটাই তত নোহোৱাকৈ গাধ বিচাৰিবলৈ লৰোতে ভৰি

মোটোক খাই পৰি যন্ত্ৰণাত অস্থিৰ হোৱাত খেতিয়ক জনে তেতিয়া গাধৰ মায়া এৰি মানুহত লাগিব লগাত পৰিল। পুতেক বিলাকৰ সৈতে তাক ধৰাধৰি কৰি ঘৰৰ ভিতৰলৈ লৈ আহিলে। কোমল মনৰ মাক জীয়েকেও গাধ এৰি চাকৰৰ শুশ্ৰূষাৰ কাৰণে ঘৰলৈ উলটিল। কিন্তু ঘৰ পাই দেখে যে জুইৰ ওপৰৰ ভাত আঞ্জাদেই ছাই হৈ গৈছে। ধোৱাচাঙ্গৰ ওপৰত শুকাবলৈ অৰা কাপোৰবিলাকৰ পৰা পোৰাৰ গোন্ধ ওলাব ধৰিছে। গৃহস্থজনে অসাৱধান হৈ খোৱা বস্তু ও কাপোৰ নষ্ট কৰাৰ বাবে জীয়েক আৰু ভাৰ্য্যাক দবিয়াই গোহালিত সোমাল গৈ ; কিন্তু সোমাই দেখে যে আধা বন্ধা কৰি এৰা বলদ চোৰ ওচৰতে বান্ধি থোৱা দামুৰি এটাক শিঙেৰে খুচি গোটেই গাতে ঘা লগাই ভৰি ভাঙ্গি পেলাই থৈছে।

চাকৰটো ভৰি ভাগি পৰি থকাত সেই বাৰ গৃহস্থজনৰ খেতিৰ বহুত ক্ষতি হল। সামান্য ছুম্ৰ অনা পয়চা বচাবলৈ গৈ গৃহস্থজনে সুন্দৰ গাধ এটাটো হেৰুৱালেই তাৰ উপৰি কাপোৰ ভাত আদি কিমান বস্তু নষ্ট কৰিলে ভাবিচোৱাচোন।

সিংহ।

তোমালোক সকলোৱে মেকুৰি দেখিছা নহয়। পণ্ডিত বিলাকে সিংহক মেকুৰিৰ জাতৰ এবিধ প্ৰাণী বুলি ঠিক কৰিছে। আকাৰত সিংহ মেকুৰিতকৈ বহুত ডাঙৰ। সিহঁতৰ মূৰ আৰু ডিঙ্গি দীঘল দীঘল লোমেৰে ঢকা থাকে। এই লোমবিলাকৰ নাম 'কেশৰ' এই কেশৰৰ পৰা সিংহৰ আকৃতি বৰ সুন্দৰ আৰু গহীন দেখায়। খঙ্গ উঠিলে সিংহই লোমবিলাক ফুলাই দিয়ে। বহুতে ভাবে বিশেষ একো গুণ নোহোৱাকৈ খালি এই কেশৰৰ কাৰণেই সিংহই 'পশুৰাজ' এই নামটি পাইছে। তিৰুতা বিলাকৰ যেনেকৈ দাড়ি গোফ নগজে সেই দৰে সিংহীৰো কেশৰ নথাকে। গৰুৰ দৰে সিংহৰ নেজৰ আগত এথোপা লোম হয়। সিহঁতৰ মাত দূৰৰ পৰা মেঘৰ গাজনি যেন শুনায়।

সিংহৰ প্ৰধান আহাৰ মঙ্গহ। আন আন জন্তুৰ তেজ মঙ্গহ খাই সিহঁতে প্ৰাণ ধাৰণ কৰে। সিংহৰ গাত বৰ বল। মেকুৰিয়ে নিগনি নিয়াৰ দৰে গৰু ম'হ মাৰি মুখত লৈ সিহঁতে অতি সহজে হাবিত সোমায়। ভোক নেলাগিলে সিংহই প্ৰাণীবধ কৰিব নোখোজে, কিন্তু ভোকত হলে সিহঁত বৰ ভয় লগা হৈ উঠে।

নৈ, ঝৰণা বা অইন পানী থকা ঠাইৰ দাতিত বনত সিংহই শিকাৰৰ কাৰণে লুকাই থাকে। যেতিয়া জন্তুবিলাকে পিয়াহত পানী খাবলৈ আহে জাপ মাৰি সিহঁতৰ ওপৰত পৰি প্ৰাণবধ কৰে। মানুহৰ দৰে সিহঁতৰ স্বভাৱো সাঁচতিয়াৰ। ভোক গুচাৰ পিচত মঙহ বাকী থাকিলে তাতে পেলাই নগৈ পাচত খাবৰ কাৰণে কোনো ঠাইত লুকাই থয়।

কেতিয়াবা কেতিয়াবা সিংহই গাওঁত বৰ অত্যাচাৰ কৰে। এবাৰ পোহনীযা গৰু ছাগলী বা মানুহ খাই সোৱাদ পালে সিহঁতে সোনকালে সেই গাওঁ এৰি যাব নোখোজে। কিয় জানানে? গাওঁত শিকাৰ ধৰা যিমান সহজ বনত সিমান সহজ নহয়। বনত বহুত পৰিশ্ৰম লৰা ধপৰাৰ পাচত হে দুই দিনে তিন দিনে এটা শিকাৰ ধৰিবলৈ সমৰ্থ হয়। কেতিয়াবা বহুত দিন একেবাৰে অনাহৰত যায়। কেতিয়াবা ম'হ আদি জন্তুৰ শিঙৰ খোচত প্ৰাণও হেৰুৱাব লগাত পৰে। কিন্তু ৰাতিৰ এন্ধাৰক সহায় কৰি গাওঁত নিৰ্জ্জু গৰুটো বা ছাগলীটো লৈ যোৱা বৰ সহজ।

সিংহৰ ভীষণ মূৰ্ত্তি দেখিলে সকলোৰে প্ৰাণ কঁপি উঠে। কিন্তু বহুত সময়ত সিহঁতৰ দয়া উদাৰতা দেখি

আমি আচৰিত হব লগিয়াত পৰোঁ। মানুহৰ প্ৰেম উদাৰতাও সময়ত এই হিংস্ৰজন্তু বিলাকৰ প্ৰেম উদাৰতাৰ ওচৰত হাৰ মানে।

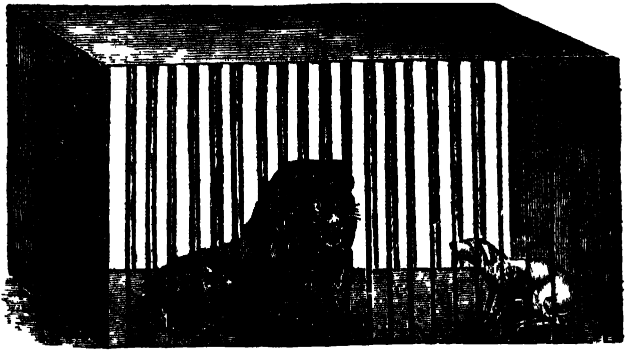

বিলাতত বাঘ ভালুক সিংহ বন্দী কৰি থোৱা পশুশালা আছে। সেই পশুশালাত বন্ধ থকা জন্তুবিলাকক চাবলৈ বহুত সময়ত বহুত মানুহ যায়। এদিন এটা মানুহে সেই জন্তুবিলাক চাবলৈ যাওঁতে লগত এটা কুকুৰ লৈ গৈছিল। ৰঙ্গ চাবৰ মনেৰে লগত লৈ যোৱা কুকুৰটোক সি এটা সিংহৰ গৰালত পেলাই দিলে। ভীষণ মূৰ্ত্তি সিংহৰ মুখত পৰি কুকুৰটো প্ৰাণৰ ভয়ত কঁপিবলৈ ধৰিলে। কিন্তু কি আচৰিত! যাৰ তেজ মঙ্গহ খাবলৈ সিংহ সততে ব্যস্ত, বনত যি শিকাৰ কৰি-

বলৈ দিনে ৰাতিয়ে খাপ দি হাৰাশাস্তি হয় এনে এটা শিকাৰ আগন্ত পাইও এটা আছোৰ নলগালে। এবাৰমান নাকেৰে কুকুৰটোৰ গোন্ধ লৈ ভৰি মেলি সিংহটো তাৰ ওচৰতে শুই পৰিলে। কুকুৰটোৰ অসহায় অৱস্থায় ও ব্যাকুল ভাবে তাৰ মনলৈ যেন পুতৌহে আনিলে। তেতিয়া সেই মানুহ জনে নিজৰ অভীষ্ট পূৰণ কৰিবলৈ সিংহৰ আগত. এডোখৰ মঙ্গহ পেলাই দিলে। কিন্তু সিংহই সেই মাংস ডোখৰলৈ উলটি নেচালে ইফালে সিংহৰ পৰা একো নিষ্ঠুৰ ব্যৱহাৰ নোপোৱা দেখি অলপ সাহ পাই কুকুৰটোৱে এখোজ দোখোজ কৈ মঙ্গহৰ ওচৰলৈ আহি খাবলৈ ধৰিলে। তেতিযা সিংহটোৱেও উঠি আহিল আৰু কুকুৰটোৰে সৈতে একেলগে সেই একে ডোখৰ মঙ্গহকে খাব ধৰিলে সেই দিনাৰ পৰা দুইৰো ভিতৰত বৰ প্ৰণয় হোৱা দেখা গল। ইটোক সিটোৱে এৰি থাকিবকে নোৱাৰে। সিংহই আদৰ কৰি কুকুৰটোৰ গা চেলেকি দিয়ে; কুকুৰটোৱেও সিংহৰ নাক মুখ চেলেকি তাৰ মৰম দেখুৱায়। সিংহই শুলে সিংহৰ বুকৰ ওচৰতে সিও শুই থাকে। এই দৰে কুকুৰটোৱে সিংহৰ সৈতে একে লগে একে গৰালতে এবছৰ কটালে। দিনে দিনে সিহঁতৰ বন্ধুত্বৰ বান্ধোন

টান হৈ গল। কিন্তু হায়! সিহঁতে এই দৰে বন্ধুভাৱে আৰু বেচি দিন থাকিবলৈ নেপালে। কুকুৰটোৰ টান নৰিয়া হল। সেই নৰিযাতে লাহে লাহে খিণায় শুকায় সি এদিন প্ৰাণ এৰিলে। তাৰ প্ৰিয় বন্ধুৱে যে চিৰ-কাললৈ তাক গৰালত অকলে এৰি গল সিংহই প্ৰথমে তাক বুজ নেপালে। কিন্তু বহুত পৰতো নুঠা দেখি ওচৰলৈ গৈ গা চেলেকি, আদৰ কৰি, নানা উপায়েৰে জগাবলৈ চেষ্টা কৰাতো যেতিয়া নুঠিল সিংহই তেতিয়া শোকত অস্থিৰ হৈ গৰালত ইফাল সিফাল কৰি ঘনে ঘনে গৰজি ব্যাকুল ভাৱে শোক কৰিবলৈ ধৰিলে। গৰালৰ গৰাকী জনে মৰা কুকুৰটোক বাহিৰ উলিয়াবলৈ চেষ্টা কৰাত সিংহই খঙত উত্ৰাবল হৈ তেওঁৰ কামুৰিবলৈ খেদি আহি লোহাৰ গৰাল ভাঙ্গি পেলাবলৈ চেষ্টা কৰিলে। সিংহই তাৰ গৰ্জ্জনিৰে চাৰিওফাল কঁপায় অৱশেষত অৱশভাৱে সেই মৰা কুকুৰটোৰ কাষতে শুই পৰিল। সেই দিনাৰ পৰা সি কোনো খোৱা বস্তু মুখলৈ নিনিয়ে, একেবাৰে অনাহাৰত দিন কটায়। জানোবা তেনে আৰু এটা কুকুৰ পালে সিংহৰ শোক পাতল পৰে এই ভাবি গৰাকী জনে সিংহৰ গৰালৰ ভিতৰত আৰু এটা কুকুৰ পেলাই দিলে। কিন্তু সিংহই

তাক ওচৰত পোৱা মাত্ৰে খণ্ড খণ্ড কৰি পেলালে তাৰ শোক একোৱে কমাব নোৱাৰিলে। তাৰ গৰাকী জনৰ হাজাৰ চেষ্টাতো তাৰ প্ৰিয় বন্ধুৰ শোক মনৰ পৰা নুগুচিল। এই দৰে অনাহাৰ ও শোকত সি লাহে লাহে দুৰ্ব্বল হৈ যাব ধৰিলে। অৱশেষত সেই মৰা কুকুৰটোৰ শবৰ কাষতে শুই সিংহটোৱেও প্ৰাণ এৰিলে।

কেনে প্ৰবল ভাল-পোৱা! মানুহৰ মাজতো এনে বন্ধুত্ব বিচাৰি পোৱা টান। সিংহৰ গৰাকীজনৰ ইচ্ছামতে বন্ধুত্বৰ চিন স্বৰূপ দুইৰো একেলগে সমাধি হল।

— o —

পিতৃ মাতৃ।

শাস্ত্ৰত কৈছে "পিতৃ মাতৃয়ে সন্তানৰ স্বৰ্গ, পিতৃ মাতৃয়ে সন্তানৰ ধৰ্ম্ম, পিতৃ মাতৃয়ে সন্তানৰ তীৰ্থ।" শাস্ত্ৰকাৰ সকলে কিয় পিতৃ মাতৃক ইমান ওখ আসন দিছে জানানে? পিতৃ মাতৃৰ জহতে আমি এই সৌন্দৰ্য্যেৰে ভৰা পৃথিবীত জন্ম গ্ৰহণ কৰি দহজনৰ ভিতৰত এজন হবলৈ সমৰ্থ হৈছোঁ। একেবাৰে অসহায় ফুটাই মনৰ ভাব প্ৰকাশ কৰিব নোৱাৰা অৱস্থাত

তেওঁবিলাকৰ পোহ-পালতে আমি ইমান ডাঙ্গৰ দীঘল হলোঁ। আমি নৰিয়া পৰিলে পেটত ভাত চকুত টোপনি নোহোৱাকৈ নিজৰ শৰীৰক শৰীৰ যেন নেদেখি তেওঁবিলাকে দিনে ৰাতিয়ে আমাক শুশ্রূষা কৰে। সেই সময়ত আই বোপাইৰ চিন্তাকুল শুকান মুখ দেখিলে মনত হয় যে আমাৰ ৰোগৰ যন্ত্রণাতকৈ দহগুণ বেচি যন্ত্রণা যেন তেওঁবিলাকে ভোগ কৰিব লাগিছে। সংসাৰত এনে পিতৃ মাতৃয়ে তেনে ওখ আসনৰ যোগ্য নহৈ আৰু কোন হব পাৰে ?

সম্পদৰ-সময়ত বন্ধু বান্ধৱ বহুত পোৱা যায় কিন্তু বিপদৰ সময়ত ভাই, ভনী, বন্ধু, বান্ধৱ, নিজৰ সহধৰ্ম্মিনীয়ে পৰ্য্যন্ত এৰি যোৱা দেখা গৈছে। সকলো মানুহৰ ভাল-পোৱাতে সময়ত স্বাৰ্থৰ চিন পোৱা যায় কিন্তু পিতৃ মাতৃৰ মৰম একেবাৰে স্বাৰ্থশূন্য।

মণিকাই কিমান চেষ্টা কিমান অধ্যৱসায়ৰ দ্বাৰা কুপথগামী পুত্রক সুপথলৈ আনি জগতৰ মহৎ লোকৰ মাজৰ এজন কৰিবলৈ সমৰ্থ হৈছিল তাৰ ইতিহাস জানিলে আমাৰ মুৰ আপোনা আপুনি তেওঁৰ চৰণত দোঁ খাই যায়। যেতিয়া অগষ্টিনে নানা ৰকমৰ অসৎ কাম কৰি অধাৰ্ম্মিকৰ চিন দেখুৱাব ধৰিলে তেতিয়া

সকলোৱে তেওঁৰ উদ্ধাৰৰ আশা ত্যাগ কৰি ঘিণত তেওঁৰ কাষ নেচাপিছিল; কিন্তু অকল পুত্ৰপ্ৰাণা মণিকাৰ মনৰ পৰাহে কুপথগামী সন্তানৰ উদ্ধাৰৰ আশা একোৱে নুমুৱাব নোৱাৰিলে। তেওঁ তেওঁৰ চেষ্টাৰ পিচত চেষ্টা যে বিফলে গৈছে তালৈ আওকাণ কৰি সন্তানৰ শত বেয়া ব্যৱহাৰ ধৈৰ্য্যেৰে সহি অগষ্টিনক কুপুত্ৰ গুচাই সুপুত্ৰ কৰিলে। যি বিলাকে আগেয়ে অগষ্টিনক ঘিণ কৰি কাষ নেচাপিছিল এতিয়া তেওঁৰ যত্নতে সেই বিলাক মানুহেই অগষ্টিনৰ গুণত মুগ্ধ হৈ "সেণ্ট্ অগষ্টিন্" অৰ্থাৎ "সাধু অগষ্টিন্" এই নাম দিলে।

হে সৰু লৰাছোৱালীবিলাক এতিযা কোৱাচোন পিতৃ মাতৃয়ে যে ইমান আত্মত্যাগ কৰে তাৰ সলনি ডাঙৰ হৈ আমি তেওঁবিলাকক কি সুজনি দিওঁ? লৰাকাল টা অজ্ঞান অৱস্থাতে যায়। তেওঁবিলাকৰ মোল বুজিব নোৱাৰোঁ। সেই অবোধ অৱস্থাত অবাধ্য হৈ আৰু নানা উপায়েৰে তেওঁ বিলাকৰ ওপৰত নিতৌ কত দৌৰাত্ম্য কৰিছিলোঁ। দোষ কৰি সংশোধনৰ কাৰণে শাস্তি পাই ভাবিছিলোঁ তেওঁবিলাক বৰ নিষ্ঠুৰ আমালৈ মৰম লেশ মাত্ৰ নাই, সেই কাৰণেহে নিদাৰুণ ভাবে এই দৰে আমাক শাস্তি দিছে। কিন্তু আমাক

শাস্তি দিওতে তেওঁবিলাকে মনত কিমান কষ্ট পায় আমি তাক নুবুজিছিলোঁ। এই দৰে ভাবিচালে দেখিবা তেওঁ বিলাকে আমাৰ কাৰণে যি কৰিছিল তাৰ হাজাৰ ভাগৰো এভাগ সুজনি দিবলৈ আমি সমৰ্থ নহওঁ। কিন্তু তেওঁবিলাকৰ ভাল পোৱা স্বাৰ্থশূন্য। আমাৰ পৰা বেচি একো নিবিচাৰে। আমাৰ ভাল হলে, আমি কুশলে থাকিলেই তেওঁবিলাকৰ আনন্দ, আমাৰ মঙ্গলেই তেওঁবিলাকৰ অন্তৰৰ গভীৰ কামনা। ইয়াত বাজে আৰু কোনো স্বাৰ্থৰ কামনা তেওঁবিলাকৰ মনত ঠাই নেপায়।

পূৰ্ব্বকালত আমাৰ পূৰ্ব্বপুৰুষবিলাকে পিতৃক দেৱতুল্য সন্মান কৰিছিল। ৰামচন্দ্ৰই পিতাৰ আজ্ঞাত ৰাজ্য এৰি বনবাস খাটিছিল। ভীষ্মই পিতাৰ সুখৰ কাৰণে ৰাজ-সুখ ত্যাগকৰি চিৰকাললৈ ব্ৰহ্মচৰ্য্য ব্ৰত পালন কৰিছিল। পুৰুয়ে প্ৰফুল্ল মনেৰে নিজৰ যৌবন দান কৰি পিতাৰ বাৰ্দ্ধক্য নিজে লৈছিল। এই দৰে আমাৰ পূৰ্ব্বপুৰুষবিলাকে আমাৰ দেশৰ পূৰণি কালৰ ইতিহাস অসংখ্য পিতৃ-মাতৃ ভক্তিৰ দৃষ্টান্তেৰে অলঙ্কৃত কৰি গৈছে।

হে সৰু লৰাছোৱালীবিলাক, তোমালোকে যদিও

পিতৃ মাতৃৰ প্ৰতি ভক্তিত এই মহৎ পুৰুষ বিলাকৰ সমান হব নোৱাৰা তথাপি তোমালোকৰ ক্ষুদ্ৰ শক্তিৰে যিমান দূৰ পাৰা সিমান দূৰ সততে তেওঁবিলাকৰ অভাব দূৰ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰা উচিত। তোমালোকৰ কাৰণে যৌবন কালৰ সকলো শক্তি ক্ষয় কৰি খাটি খাটি বুঢ়া অৱস্থা পায়। বাৰ্দ্ধক্যে ইন্দ্ৰিয়ৰ সকলো শক্তি কাঢ়ি লোৱাত খাটিবৰ শক্তি আৰু নেথাকে। এই অসহায় অৱস্থাত যি জনে পিতৃ মাতৃক অসন্মান দেখুৱাই আনন্দ যেন দেখি কষ্ট দিয়ে তেওঁৰ সমান পাপী আৰু কোনো হব নোবাৰে। আন আন হাজাৰ গুণত গুণী হলেও পিতৃ মাতৃলৈ ভক্তি নেথাকিলে পিতৃ মাতৃক কষ্ট দিলে সেই জন কেতিয়াও মানুহৰ ভিতৰত গণ্য হব নোৱাৰে তাক ধুৰুপ বুলি জানিবা।

মাক আৰু জিয়েক।

কমলা। আই তাঁত বই বই মোৰ হাত বিষাল ইয়াতে থওঁ দেই ?

মাক। চাওঁ নিচেই কম বইচা দেখোন মুঠেই তিনি আঙ্গুল হইছে তোমাক ময় মহুৰা গোটায় খিনি শেষ কৰিবলৈ কইছিলোঁ নহয়।

কমলা। আই ময় যে লেখিব আৰু কিতাপৰ পঢ়া শিকিব লাগিব যাওঁ তাকে কৰোঁ গৈ।

মাক। তুমি যে কিমান পঢ়িবা লেখিবা ময় ভালকৈয়ে জানোঁ; লগাই দিয়া কামত মন নবহে খালি ইটো কৰো সিটো কৰোঁ।

কমলা। নহয় আই, তাঁত বোবাৰ বাহিৰেও ময় আন আন কাম শিকিব লাগে নহয়, তুমি দেখোন দেখিছাই ময় কেনে সুন্দৰকৈ তাঁত বব পাৰোঁ মোৰ সমনীয়া মালতীয়ে মাকুকে ধৰিব নেজানে কিন্তু সুন্দৰকৈ কাপোৰত গুণাৰে ফুল বাচিবলৈ উলৰ কাজ কৰিবলৈ শিকিছে, মালতীয়ে মোতকৈ বহুত বেশী পঢ়িবও পাৰে।

মাক। কথকি, তুমি কথাৰহে চহকি ভালকৈ তাঁত বব জনা হলে ইমান পৰত তোমাৰ তিনি আঙ্গুল কাপোৰ নহয় আৰু ইমান বিলাক সূতাও নিছিগে, তুমি তোমাৰ কামৰ সৈতে মালতীৰ কাম ৰিজাইছা কিন্তু তোমাৰ মাৰে কোনটো বিদ্যা তোমাৰ বেচি লাগতীয়াল আৰু কোনটো বিদ্যা আগলৈ তোমাৰ বেচি উপকাৰত লাগিব তাক তোমাতকৈ জানে।

কমলা। কিন্তু, আই তুমিয়ে দেখোন সদায় কৈ থাকা সংসাৰত সকলো ৰকমৰ বিদ্যাকে শিকিব লাগে।

মাক। সময় আৰু সুবিধা পালে সকলো ৰকমৰ বিদ্যাকে শিকিব লাগে সঁচা কিন্তু আমাৰ নিচিনা মানুহৰ অৱস্থাত যিটো বিদ্যা বেচি লাগতীয়াল সেইটো বিদ্যাহে তোমাৰ আগেয়ে শিকা উচিত।

কমলা। তাঁত বোৱা বিদ্যাটো নো কিয় আমাৰ বেচি লাগতীয়াল আৰু তাক নো কিয় সকলো বিদ্যাতকৈ আগেয়ে শিকা উচিত?

মাক। উলৰ গুণাৰ কাম কৰা বিদ্যাতে যদি তোমাৰ ধাউতি বেচি হয়, এই বিলাক কামত যদি তোমাৰ সময়ৰ সৰহ ভাগ দিয়া পিন্ধা কাপোৰ কেতিয়া ব'বা? উলৰ গুণাৰ কাপোৰ আমাৰ বেশী লাগতীয়াল নে পিন্ধা কাপোৰ বেচি লাগতীয়াল? আমাৰ নিচিনা অৱস্থাৰ মানুহে প্ৰথমতে পেটৰ ভাত, গাৰ কাপোৰ আৰু ভবিষ্যতৰ বিপদৰ কাৰণে কিছু টকা সঞ্চয় কৰি লোৱা এই তিনিটা ভাব মনত লৈহে সংসাৰত চলা উচিত। উলৰ কাপোৰ গুণাৰ কাপোৰ অলঙ্কাৰ আদিৰ নিচিনা সৌখিন বস্তুলৈ হেপাহ হোৱা একেবাৰে অনুচিত

কমলা। কিয় আই?

মাক। এতিয়া দেউতাৰে ঘটি টকা আনি দিছেহি দেখি খাবলৈ পাইছা যদি অকস্মাৎ দেউতাৰ নৰিয়া বা কিবা দুৰ্ঘটনা হয় তেতিয়া সাচঁতিয়াৰ টকা নেথাকিলে কৰ পৰা খাবা ? টকা নহলে বেজ ঔষধ আনি ৰোগীৰে বা নৰিয়া ভাল কৰিবা কেনেকৈ ? সেই সময়ত ৰোগীৰ চিন্তাতে মন অস্থিৰ থাকিব তাৰ উপৰি টকাৰ চিন্তা খোৱাৰ চিন্তা সহা বৰ টান। সেই সময়ত ধুনীয়া কাপোৰ আৰু অলঙ্কাৰে তোমাৰ ভোক নুগুচায তোমাৰ মনত সন্তোষও লগাব নোৱাৰে।

কমলা। কিন্তু আই মই যে ভাল বস্তু ভাল পাওঁ।

মাক ভাল বস্তু কোনেনো ভাল নেপায ? সকলো মানুহে ভাল পায়, কিন্তু সেই বুলি যিহকে ভাল পোৱা আগ পিচ নেভাবি তাকে কৰা আমাৰ উচিত নহয। পৰা খিনিলৈহে হাত মেলিব লাগে ভাল বস্তুলৈ হেপাহ হল বুলি আমাৰ ঘৰুৱা অৱস্থা পাহৰি যাব নেলাগে। যদি মই নিজৰ গাৰ সুখৰ কাৰণে মালতীৰ মাকৰ দৰে এজন ৰান্ধনি তিনি চাৰিটাকৈ চাকৰ ৰাখোঁ, তোমাক ঘৰৰ বন নিশিকাই চাকৰৰ হতুৱাই আল ধৰাই মালতীৰ দৰে খালি কিতাপ পঢ়ুৱাই ফুল পাহিৰ দৰে আল ফুল কৰি থওঁ মানুহে মোক বলিয়া বুলিব।

কমলা। কিয় আই ?

মাক। এতিয়াৰ পৰা যদি তুমি ঘৰৰ কাম কৰিবলৈ অভ্যাস নকৰা আগলৈ গৃহস্থালী ভালকৈ চলাব নোৱাৰিবা। মানুহৰ অভ্যাসেই কথা। সৰুতে যি অজ্ঞাস কৰে সেই অজ্ঞাস এৰা বৰ টান; এতিয়া তোমাক ধিতিঙ্গালি কৰি ফুৰিবলৈ এৰি দিলে আগলৈ ইয়াৰ বাবে সেকা পাই ভুঁগিৰে মোক দোষ দিবা। তেতিয়া কাম ৰা অভ্যাস নেৰাখি খালি ধিত্তিঙ্গালি কৰি ফুৰাৰ পৰা কিমান অনিষ্ট হয় তাক বুজিব পাৰিবা। কিন্তু সেই বেয়া অভ্যাসে লোহাৰ শিকলিৰ দৰে তোমাক মেৰাই ধৰি নিতে কষ্ট দিব, ইচ্ছা কৰিলেও সেই শিকলি জোকাৰি পেলাই দিব নোৱাৰিবা, ৰাতিয়ে দিনে তোমাৰ ইচ্ছাৰ বিৰুদ্ধে সেই শিকলিৰ অসহনীয় ভাৰ সব লাগিব, ইয়াতকৈ টান শাস্তি তোমাৰ আৰু কি হব পাৰে ? যেতিয়া এখন ঘৰৰ গৃহিণী হবা তোমাৰ তলত তিনি চাৰিটা চাকৰ থাকিব ঘৰৰ কামত অভিজ্ঞতা নেথাকিলে গৃহস্থালি কেনেকৈ চলাবা, চাকৰবিলাকৰ দোষ নো কেনেকৈ বুজিবা ? সুগৃহিণীৰ হাতত গৃহস্থালীৰ যেনে উন্নতি হয় কুগৃহিণীৰ হাতত গৃহস্থালীৰ তেনে সৰ্ব্বনাশ হয়।

ঘৰৰ গৃহিণীৰ ওপৰতে গোটেই পৰিয়ালৰ সুখ দুখ নিৰ্ভৰ কৰে। তেওঁৰ স্বভাৱৰ চাব লৰা-ছোৱালী লগুৱা-লিগিৰী গৃহস্থ সকলোৰ ওপৰতে অলপ পৰে। যি গৃহিণীৰ ওপৰত ইমান বিলাক মানুহৰ সুখ দুখ নিৰ্ভৰ কৰে, যি জনৰ দায়িত্ব ইমান গুৰুতৰ তেওঁৰ স্বভাৱ অতি সাৱধানেৰে গঠিত কৰা উচিত। যদি তোমাৰ স্বভাৱ গঠন কৰা সম্পৰ্কে মই উদাসীন হওঁ প্ৰথমতে তোমাৰ, তাৰ পাচত সমাজৰ আৰু তাৰ পাচত দেশৰ প্ৰতি কৰ্ত্তব্য অৱহেলা কৰা পাপে মোক চুব।

ঈশ্বৰ।

ঈশ্বৰক মানুহে চকুৰে দেখা নেপায় কিন্তু চাৰিও ফালৰ সকলো বস্তুয়ে তেওঁ যে আছে তাৰ উজ্জ্বলভাৱে প্ৰমাণ দিব লাগিছে। কাৰ আজ্ঞাত চন্দ্ৰ সূৰ্য্যই আকাশত নিতৌ উদয় হই আমাক কিৰণ যোগাব লাগিছে? এই যে পৰ্ব্বত বিদাৰি নৈ ওলাই আমাক পিয়াহত পানী যোগাইছে; আমাক বিদেশলৈ অহা

যোৱা কৰাৰ সুচল কৰি দিছে, এইয়ানো কাৰ দান? ইয়াৰ স্ৰজোঁতা নো কোন? এটা ঘট দেখিলে এই ভাব আপোনা আপুনি মনলৈ আহে যে নিশ্চয় ইয়াৰ এজন কৰোঁতা আছে। এটা সামান্য ঘট যেতিয়া কৰোঁতা নোহোৱাকৈ হব নোৱাৰে এই অসীম ব্ৰহ্মাণ্ডও যে আপুনি হোৱা নাই এইটো নিশ্চয়।

আহা যাৰ কৃপাত আমি এই বিলাক লাভ কৰিছোঁ সেই সৰ্ব্বশুভদাতাৰ চৰণত আমাৰ মনৰ কৃতজ্ঞতা জনাওঁ।

তেওঁ ইচ্ছা কৰিলে চকুহীন হাতহীন কৰি আমাক জগতলৈ পঠাব পাৰিলে হেতেন; কিন্তু তাক নকৰি তেওঁ আমাক সম্পুৰ্ণ ইন্দ্ৰিয় দি স্ৰজিছে। জগতৰ কিমান অনাথ লৰা আছে; কিন্তু আমি সকৰে পৰা স্নেহময় আই-বোপাই বন্ধু-বান্ধৱৰ কোলাতে ইমান ডাঙৰ দীঘল হইছোঁ। আহা এই বিলাক কৰুণাৰ কাৰণে পৰমেশ্বৰক অন্তৰৰ সৈতে ধন্যবাদ দিওঁ।

ঈশ্বৰ প্ৰেমময়; পাতকী-পুণ্যৱান, ধনী-নিৰ্ধনী সকলোৱে তেওঁৰ সন্তান, কোনো পৰ নহয়। যি সূৰ্য্যৰ তাপ ও বতাহৰ দ্বাৰা আমি প্ৰাণ ৰক্ষা কৰিছোঁ। জগতৰ পিতাই পাতকী বা নীহ বুলি কাকো তাৰ পৰা বঞ্চিত কৰা নাই। মানুহে যাক নীহ বুলি ঘিণায় পৰমেশ্বৰে তাক

PLEASE HANDLE THE BOOK CAREFULLY

তেওঁৰ বুকলৈ টানি লয়। পাপী বুলি মানুহে ঘিণত যাৰ কাষ চাপিব নোখোজে জগতৰ পিতা পৰমেশ্বৰে তেওঁৰ স্নেহময় কোলা সিহঁতৰ কাৰণে সদায় পাতি থৈছে। আহা আমিও জগৎপিতাৰ খোজে খোজে খোজ লবলৈ চেষ্টা কৰোঁ। তেওঁৰ প্ৰেমময় প্ৰকৃতিৰ অনুকৰণ কৰি জগতৰ সকলোকে প্ৰেম বিলাই তেওঁৰ সন্তোষ সাধন কৰোঁ।

আমাৰ পিতৃ-মাতৃৰ পৰা এটি নতুন পোচাক, এখনি নতুন পুথি পালে আমাৰ মন আনন্দত যেনেকৈ নাচি উঠে। সেই পোচাক আৰু পুথিত যাতে অলপো চেকা নেলাগে তাৰ কাৰণে আমি বৰ যত্ন কৰোঁ। সেইদৰে আহা ঈশ্বৰৰ দান এই মানৱজীৱনত যাতে অলপো অসৎকামৰ কলঙ্ক নপৰে তাৰ কাৰণে চেষ্টা কৰোঁ। দাতাই তেওঁৰ বস্তুৰ সদ্ব্যৱহাৰ হোৱা দেখিলে যেনে ৰঙ্গ পায় সেই বস্তুৰ অসদ্ব্যৱহাৰে তেওঁৰ মনত তেনে কষ্ট দিয়ে। এই আমাৰ মানৱ জীৱন যদি সকলো প্ৰকাৰ সৎকামেৰে অলঙ্কৃত কৰিব পাৰোঁ; তেনেহলে ঈশ্বৰে তেওঁৰ দানৰ সদ্ব্যৱহাৰ হোৱা দেখি যেনে সন্তোষ পাব তেনে সন্তোষ আমি একোৱে আৰু তেওঁক দিব নোৱাৰোঁ।

DISTRICT LIBRARY
(HEM BARUA COLLECTION)